

FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA

str. 31 August 1989, nr. 129, mun. Chișinău
Republica Moldova, MD-2012
Tel/fax: /+373 22/ 237 313
www.facebook.com/sindsan.md
e-mail: office@sindsan.md

FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA

SINDSAN.MD

2021 RAPORT DE ACTIVITATE

FEDERAȚIA SINDICALĂ
„SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA

RAPORT de activitate pentru anul 2021

CHIȘINĂU - 2022

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

Îmi face o deosebită plăcere să vă prezint Raportul anual de activitate al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Tradițional, conform calendarului, lansăm raportul nostru pentru anul precedent cu scopul de a informa și prezenta liderilor și membrilor de sindicat, grupurilor de interes, precum și publicului larg o retrospectivă a obiectivelor trasate și a reușitelor pentru perioada determinată de comun acord.

Aduc o mică incursiune în timp. La începutul anului 2021, atunci când menționez că 2020 a fost anul provocărilor, neimaginându-ne cu ce povară venea să ne îngreuneze anul 2021. Nu voi uimi pe nimeni, dacă îl cataloghez ca fiind una dintre cele mai destabilizante perioade, dar voi ține neapărat să accentuez că anume provocările pe care ni le-a impus l-a transformat într-un catalizator al activităților Federației Sindicale „Sănătatea”. Or, a fost anul cu importante mișcări în vederea asigurării siguranței personalului medical prin dispunerea de echipament și mijloace de protecție, instruirea și informarea personalului medical privind riscurile profesionale și măsurile necesare de protecție în condiții pandemice, consolidarea sindicatului de ramură, sporirea profesionalismului și responsabilității liderilor și activului sindical.

Realizarea obiectivelor a fost posibilă datorită activității tuturor organizațiilor sindicale membre ale Federației, dar și conlucrării constructive cu organele administrative de toate nivelurile.

Tot ce planificăm pentru perioada următoare, vom reuși doar prin solidaritatea membrilor activi, consolidați într-un sindicat bazat pe principii democratice și independente.

Din numele echipei Federației Sindicale „Sănătatea”, vreau să mulțumesc fiecărui angajat din sistemul de sănătate al Republicii Moldova și echipelor sindicale din instituțiile medicale pentru toate

rezultatele pozitive înregistrate, pentru lupta cu criza de sănătate – pandemia COVID-19, pentru eforturile continue de consolidare a pozițiilor pe un sistem medical performant al Republicii Moldova, în care personalul medical să se simtă util, apreciat și auzit.

Le mulțumesc membrilor sindicatului care au ales să rămână în continuare în familia noastră și le spunem „Bun venit!” celor care ni s-au alăturat recent. Încrederea Dumneavoastră este o forță propulsoare pentru tot ceea ce facem zi de zi la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova!

*Cu deosebit respect,
Aurel POPOVICI*

Președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

1.1. Informații generale

Resursele umane din sănătate constituie unul din componentele fundamentale ale sistemului, fără de care serviciile medicale, funcționarea benefică a instituțiilor medicale și a sistemului, în ansamblu, nu pot fi realizate.

În Republica Moldova, la fel ca și la nivel mondial sau regional se înregistrează o criză în domeniul resurselor umane din sănătate, generată de insuficiența lucrătorilor medicali, distribuția lor neuniformă din punct de vedere geografic, nivelul de calificare necorespunzător cerințelor sau de fenomenul migrației.

Criza pandemică a focusat atenția partenerilor sociali din domeniul sănătății pe necesitatea perfecționării politicilor de stat orientate spre îmbunătățirea condițiilor de muncă și asigurarea statutului social înalt al lucrătorilor medicali în Republica Moldova. Societatea a conștientizat că sănătatea este primordială, în special în aceste timpuri dificile, iar lucrătorii din sectorul sănătății trebuie să fie tratați cu atenția cuvenită.

Anul 2021, la fel ca și anul 2020, a fost marcat de pandemia COVID-19, iar lucrătorii din ramura ocrotirii sănătății au fost cei mai solicitați angajați și, respectiv, cei mai mulți care au avut nevoie de protecție socială și susținere financiară din partea statului. De aceea, inițiativele de susținere a sectorului medical lansate în anul 2020 au continuat și în anul 2021.

În anul de referință, nu s-au înregistrat disponibilizări în masă a salariaților membri de sindicat.

1.2. Planificarea resurselor umane

Planificarea și gestionarea resurselor umane reprezintă o condiție

esențială pentru creșterea performanțelor unei instituții medicale. Îmbunătățirea managementului resurselor umane la nivelul unei unități medicale impune dezvoltarea unor strategii eficiente - de la alegerea metodelor de recrutare și selecție a personalului, până la menținerea personalului existent și perfecționarea continuă a acestuia.

Managementul resurselor umane într-o instituție are drept scop îmbunătățirea calității îngrijirii pacienților și, implicit, creșterea gradului de satisfacție al acestora, pe perioada internării.

Pentru realizarea acestui deziderat este nevoie de o planificare a resurselor umane din sistemul de sănătate, nu pe termen scurt, în funcție de posibilitatea financiară precară a Statului, dar în funcție de necesitatea argumentată pentru furnizarea serviciilor medicale de calitate pentru cetățeni.

Cu regret, Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.452/2016, s-a dovedit a fi ineficientă și neactuală în condițiile pandemiei. Planificarea resurselor umane în sistemul sănătății nu au acoperit vidul de distribuție neuniformă a asigurării cu cadre medicale pe domenii medicale și arealul geografic al țării.

Această strategie a avut drept scop consolidarea performanței generale a sistemului de sănătate, fiind concentrată pe patru domenii de acțiune, care necesitau îmbunătățiri ale dirijării sistemului de sănătate; finanțării sistemului și mecanismelor de plată pentru serviciile de sănătate; prestării serviciilor de sănătate; gestionării resurselor.

Totodată, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată de Parlament în anul 2012, nu a inclus sănătatea drept unul din domeniile prioritare pentru investiții pentru a facilita creșterea economică și pentru a reduce nivelul de sărăcie din țară.

Astfel, evaluarea implementării strategiei anterioare, efectuată de experți ai Organizației Mondiale a Sănătății au arătat că există câteva domenii majore care necesită îmbunătățire: colaborarea intersectorială pentru atingerea obiectivelor de sănătate; monitorizarea și evaluarea politicilor prin intermediul unui sistem informațional unic; nivelul ridicat al plăților din buzunar, în special pentru medicamente; indicatorii de performanță din sistemul ambulator și cel spitalicesc;

menținerea și motivarea personalului medical.

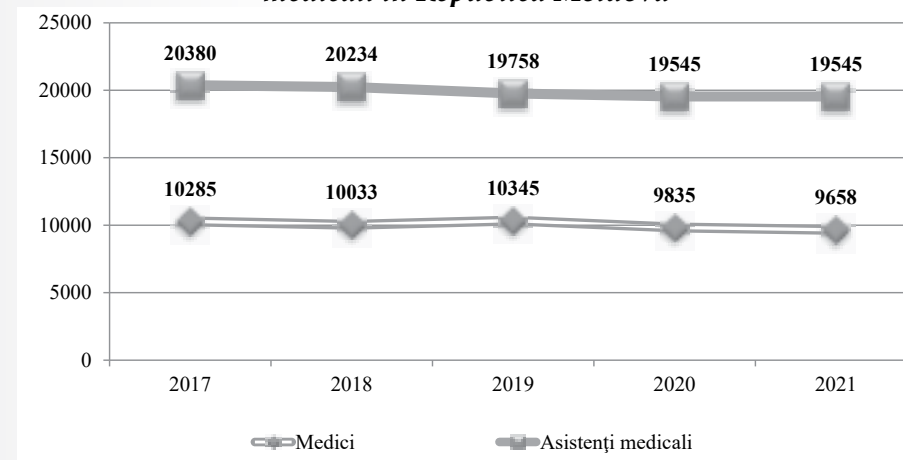
Respectiv, ținând-se cont de experiența statelor Uniunii Europene, precum și de recomandările Organizației Mondiale a Sănătății și ale altor organisme internaționale cu referință la politicile de sănătate, în urma unui proces participativ, coordonat de Ministerul Sănătății, la finele anului 2021 a fost elaborată o nouă strategie în Sănătate - Strategia Națională de Sănătate pentru anii 2022-2030, care include și componenta Resurselor umane din sănătate.

1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

La 1 ianuarie 2022, în Republica Moldova (potrivit Agenției Naționale în Sănătate Publică și datelor furnizate de Unități) activau **9658** (9835 la 01.01.2021) de medici și **19500** (**19545** la 01.01.2020) personal medical mediu.

Analiza evoluției acestui indicator demonstrează că numărul cadrelor medicale rămâne în descreștere comparativ cu anii precedenți (*figura nr. 1*), respectiv, asigurarea unităților medicale cu medici și personal medical veriga medie, în anul 2021 comparativ cu anii precedenți, are o tendință constantă de diminuare.

Figura nr. 1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

Ponderea cadrelor medicale din totalul angajaților din unitățile medicale din subordinea Ministerului Sănătății, la finele anului 2021, a fost de 26,5% medici și 54,9% personal medical mediu.

Ponderea funcțiilor ocupate de medici și personal medical mediu pe sectoare de activitate, în anul trecut, per total instituții subordonate Ministerului Sănătății, a arătat în felul următor:

Medici: sector spitalicesc – 54,9%; secția consultativă – 20,5% și asistența medicală primară – 24,5%.

Personal medical mediu: sector spitalicesc – 59,9%; secția consultativă – 10,4% și asistența medicală primară – 29,7%.

Gradul de asigurare a populației cu medici și personal medical mediu pe profiluri, pe republică în total și separat pe raioane este reprezentat în *tabelele nr.1, nr.2 și figurile nr. 2 și nr. 3*

Tabelul nr. 1. Gradul de asigurare a populației cu medici pe profiluri

Profiluri:	Total medici din instituțiile subordonate Ministerului Sănătății	Total medici din instituțiile raionale
Profil terapie	1783	596
Profil chirurgie	1603	363
Profil pediatrie	397	129
Profil obstetrico-ginecologic	497	197
Profil oftalmologie	141	51
Profil otorinolaringologie	130	44
Profil neurologie	268	79
Profil psihiatrie și narcologie	213	71
Profil ftiziopneumologie	162	54
Pofil dermatovenerologie	99	43
Profil stomatologie	640	270
Profil imagie și radiologie	210	60

Tabelul nr. 2. Gradul de asigurare a populației cu personal medical mediu pe profiluri

Profiluri	Total personal medical mediu din instituțiile subordonate MS	Total personal medical mediu din instituțiile raionale
Asistenți medicali	15260	8355
Asistenți ai medicului de familie	3912	3188
Moașe	501	243
Felceri	768	526
Laboranți	1302	700

Figura nr. 2. Total personal medical mediu din instituțiile subordonate Ministerul Sănătății

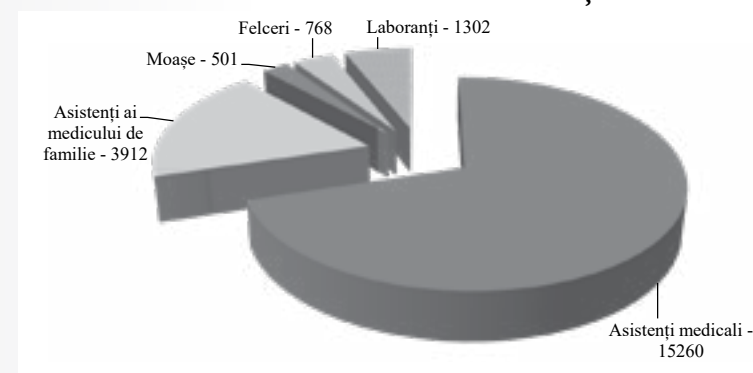
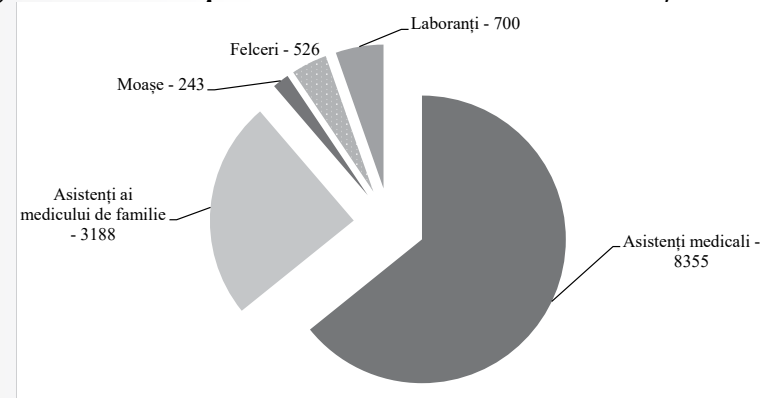

Figura nr. 3. Total personal medical mediu din instituțiile raionale

Se atestă o distribuție geografică neuniformă atât a medicilor, cât și a personalului medical mediu, cu o concentrare preponderentă în mediul urban, în detrimentul celui rural, înregistrându-se un deficit de medici de familie în localitățile rurale și anumite categorii de medici specialiști în instituțiile medico-sanitare raionale.

Astfel, asigurarea cu medici în unele raioane variază de la 2,2 la 3,5 la 10 mii de locuitori, ceea ce reprezintă un nivel foarte scăzut. În consecință, sistemul nu poate răspunde adecvat nevoilor specifice ale populației din aceste teritorii.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale, gradul de ocupare al funcțiilor aprobate în statele de funcții ale instituțiilor medicale, în anul 202, a fost de:

- în cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești (IMSP CNAMUP) – 87,8%;
- în cadrul asistenței medicale primare – 88,9%;
- în cadrul asistenței medicale spitalicești, nivel raional – 91,3%;
- în cadrul asistenței medicale spitalicești, nivel republican – 87,1%;
- în cadrul asistenței medicale specializate de ambulatoriu, nivel raional – 84,5%;
- în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator, nivel republican – 83,5%;
- în cadrul serviciilor de sănătate publică (ANSP) – 90,2%;
- în cadrul instituțiilor medicale bugetare – 87,1%.

Ca rezultat, apar anumite deficiențe în cadrul sistemului de sănătate, și anume:

- Capacitatea de îngrijire în cadrul asistenței medicale primare și de acordare a serviciilor de ambulator de specialitate este distribuită neuniform și insuficient utilizată, astfel încât majoritatea serviciilor medicale continuă să fie furnizate în spitale.

- Serviciile medicinei de familie suferă de un deficit de personal și infrastructură, dar și de o distribuție neuniformă în regiuni, înregistrându-se decalaje serioase între mediul rural și cel urban. Astfel, există localități în mediul rural în care nu activează niciun medic de familie.

- Serviciile medicale de asistență primară oferite în afara programului normal de lucru sunt reduse sau chiar inexistente în majoritatea zonelor urbane și rurale.

- Asistența medicală primară, asistența medicală de ambulator, spitalele și sectorul sănătății publice funcționează fragmentat și neintegral, îngreunând accesul populației la servicii medicale integrate.

- Excesul de consultații furnizate de serviciile medicale de urgență, unitățile de primiri urgente ale spitalelor și utilizarea crescută a paturilor de spital, menținând astfel sistemul de sănătate centrat pe servicii medicale acordate în spitale.

1.4. Formarea profesională

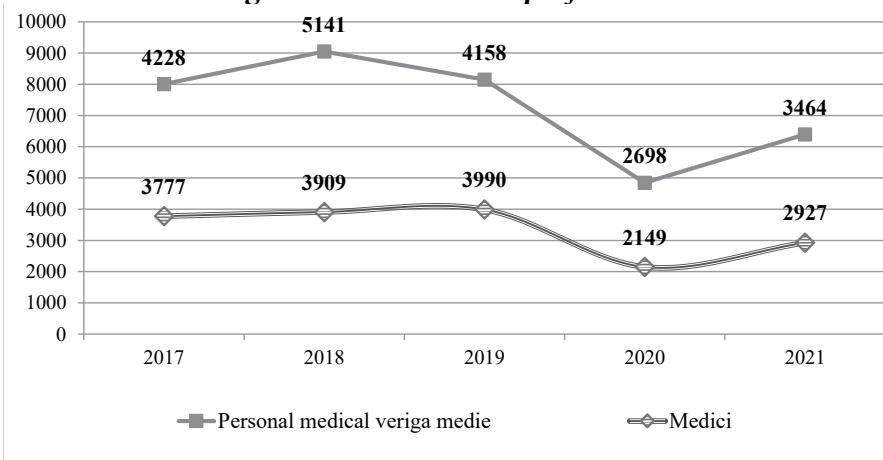
Conform informațiilor furnizate de către organizațiile sindicale, de comun cu administrațiile unităților medicale, în anul 2021 s-au planificat și executat resurse financiare suficiente destinate reciclării și perfecționării cadrelor medicale, în volum de circa 19,2 mil. lei.

Angajatorii au identificat funcțiile pentru care a fost necesară formarea profesională, adoptând un Program anual în acest sens (tabelul nr. 3, figura nr. 4).

Tabelul nr. 3. Formarea profesională

Indici	Anii				
	2017	2018	2019	2020	2021
Medici	3777	3909	3990	2149	2927
Personal medical veriga medie	4228	5141	4158	2698	3464

Figura nr. 4. Formarea profesională

Astfel, în anul de referință, din cauza situației dificile create de pandemie, nu au participat la studiile de formare profesională toți medicii și personalul medical veriga medie conform programului aprobat de conducătorul unității și coordonat cu comitetul sindical, reprezentant al salariaților.

Din 3191 de medici planificați au participat doar 2927, din 3823 lucrători medicali veriga medie au participat doar 3464. Însă, la categoria alt personal a fost planificat să urmeze cursuri de perfecționare 316 persoane, dar de facto au participat 354 de persoane.

Capacitatea personalului medical de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației este dependentă și de procesul formării profesionale a personalului medical. Conform datelor furnizate de Agenția Națională în Sănătate Publică, la 01 ianuarie 2022, din 9658 de medici care activează în unitățile medicale subordonate Ministerului Sănătății 7178 dețin categorii de calificare, respectiv, ponderea medicilor cu categorii de calificare reprezintă 74,3%. În cazul personalului medical mediu, din 19500 de cadre 15439 de persoane dețin categorii de calificare, ceea ce reprezintă 81,2% din totalul personalului medical mediu.

1.5. Fluctuația lucrătorilor medicali

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anul de referință, pe diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă cu 4939 lucrători (în 2020 – 5200).

Majoritatea absolută a angajaților (86,1%) s-au eliberat din funcție din proprie inițiativă (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal și motivele fenomenului

Nr. d/r	Categoriile de Personal	Anii				
		2017	2018	2019	2020	2021
A. Disponibilizați total pe diverse motive						
1	Medici	934	971	851	968	1086
2	Personal medical veriga medie	2012	2014	1175	1969	1496
3	Alt personal	1955	2610	2173	2263	2367
4	Total	4901	5595	4047	5200	4939
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului						
1	Medici	30	23	29	30	53
2	Personal medical veriga medie	25	43	50	34	40
3	Alt personal	49	98	53	84	117
4	Total	104	164	129	148	210
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților						
1	Medici	795	877	846	868	861
2	Personal medical veriga medie	1929	1727	1634	1532	1337
3	Alt personal	1666	2537	2577	2097	2053
4	Total	4390	5141	4727	4497	4254
D. Disponibilizați din alte motive						
1	Medici	109	101	221	164	172
2	Personal medical veriga medie	58	67	117	129	119
3	Alt personal	240	122	255	262	197
4	Total	407	593	591	555	475

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul de referință, în unitățile medicale s-au angajat 4236 de salariați (în 2020 – 4318) (tabelul nr. 5.).

Tabelul nr. 5. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2017	4235	834	1734	1667
	2018	5603	1166	2060	2377
	2019	4199	851	1175	2173
	2020	4318	783	1546	1989
	2021	4236	687	1288	2182

Din informația prezentată în tabelele nr. 4 și nr.5 se atestă că numărul angajărilor, în 2021, este cu 665 mai mic decât numărul disponibilizărilor, fapt ce denotă o creștere a deficitului de resurse umane în domeniul sănătății.

Trendul abandonului profesiei medicale la nivel global este de aproximativ 15%, conform datelor furnizate de partenerii noștri internaționali.

Tabelul nr. 6. Încadrarea în câmpul muncii a tinerilor în vârstă de până la 30 de ani

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Tineri în vârstă de până la 30 de ani	2017	1080	357	392	331
	2018	916	243	252	421
	2019	1121	283	480	356
	2020	784	226	280	278
	2021	690	192	322	176

Constatăm, cu regret, că numărul angajaților tineri în vârstă de până la 30 ani este considerabil mai mic în comparație cu anii precedenți. Putem constata că este un indicator al diminuării atractivității profesiei de lucrător medical.

1.7. Fenomenul de „îmbătrânire” a cadrelor medicale

Fenomenul îmbătrânirii cadrelor medicale este caracteristic tuturor statelor lumii, dar în Republica Moldova acesta este mai accentuat. Doar datorită lucrătorilor cu vârstă pensionară, care continuă să activeze, în detrimentul riscurilor provocate de pandemia Covid-19, sistemul medical reușește să facă față tuturor provocărilor.

În anul 2021, în domeniul sănătății au activat 2560 de medici de vârstă pensionară, care reprezintă 27,4% din totalul medicilor, din care 1193 de medici pensionați activează, în total, în raioane. În cazul personalului medical veriga medie, din totalul de 19500 de persoane activează 3113 care au atins vârsta de pensionare, respectiv 15,6% din total, din care 1821 asistente medicale pensionate activează, în total, în raioane (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7. Numărul angajaților cu vârsta pensionară care activează în domeniul sănătății

Anii	Categoriile de personal	Număr angajați cu vârsta pensionară care activează în instituțiile medicale	
		Total	Pondere din total angajați (%)
2017	Medici	2811	27,3%
	Personal medical veriga medie	3399	16,7%
	Alt personal	4081	29,4%
2018	Medici	2885	28,8%
	Personal medical veriga medie	3563	17,6%
	Alt personal	4232	24,3%
2019	Medici	3132	30,3%
	Personal medical veriga medie	3086	15,6%
	Alt personal	3502	26,3%
2020	Medici	2645	26,9%
	Personal medical veriga medie	3253	17,0%
	Alt personal	3349	34,5%
2021	Medici	2560	27,4%
	Personal medical veriga medie	3113	15,6%
	Alt personal	4179	37,8%

1.8. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul resurselor umane

Deficiențele privind resursele umane în sănătate sunt complexe. De aceea, politicile referitoare la resursele umane din sectorul sănătății trebuie să acopere anumite domenii, precum: generarea resurselor umane în sănătate (admiterea, procesul didactic, personalul didactic); fluxurile de resurse umane în sănătate (migrarea cadrelor, atragerea cadrelor medicale neangajate, fenomenul „îmbătrânirii cadrelor”); dezechilibre de distribuție și repartizare (îmbunătățirea performanței, menținerea personalului medical); reglementările statului.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune următoarele obiective în domeniul resurselor umane:

- 1. Exercițarea controlului utilizării forței de muncă în conformitate cu legislația.*
- 2. Participarea activă și continuă la ajustarea și îmbunătățirea mecanismelor de recrutare, menținere și de dezvoltare a resurselor umane în sănătate.*
- 3. Susținerea unor activități de recrutare și selecție a personalului bine pregătit din punct de vedere profesional.*
- 4. Promovarea persoanelor competente, în special, a tinerilor specialiști, în funcții de conducere în condiții de maximă transparență, corectitudine și obiectivitate.*
- 5. Neadmiterea disponibilizării în masă a angajaților.*
- 6. Examinarea multilaterală a proceselor și schimbărilor ce au loc în domeniul utilizării forței de muncă din domeniul sănătății, având ca scop elaborarea propunerilor de ajustare a actelor normative.*
- 7. Promovarea necesității de ajustare a actelor normative privind normarea muncii și normativele de personal din cadrul unităților medicale.*
- 8. Propunerea și promovarea modificărilor actelor normative în vigoare, în vederea extinderii spectrului de beneficii sociale acordate lucrătorilor din sănătate, în special celor care activează în mediul rural.*

- 9. Promovarea majorărilor indemnizațiilor unice acordate tinerilor specialiști –medici, farmaciști, asistenți medicali.*
- 10. Întărirea propunerilor de ajustare a legislației privind activitatea medicilor și farmaciștilor rezidenți.*
- 11. Promovarea drepturilor angajaților de a beneficia de formare profesională continuă la locul de muncă.*
- 12. Acordarea ajutorului metodologic și consultativ organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova întru soluționarea problemelor privind garanțiile de muncă, protecția veniturilor salariale, realizarea Contractelor colective de muncă, evaluarea riscurilor profesionale la locul de muncă etc.*

Astfel, organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor:

- 1. Cere de la administrația unităților să facă publică informația despre existența locurilor de muncă vacante și/sau crearea de noi locuri de muncă, acordând prioritate tinerilor specialiști și salariaților instituției respective.*
- 2. Monitoriza acordarea indemnizațiilor legale pentru tinerii specialiști.*
- 3. Întărirea propunerii la elaborarea proiectului Programului de reciclare și perfecționare a cadrelor Unității și oferirea concediilor pentru formare profesională.*
- 4. Prevedea în Contractele colective de muncă clauze avantajoase pentru tinerii specialiști și medicii rezidenți.*
- 5. Conlucra activ cu administrațiile publice locale privind acordarea spațiului locativ, terenurilor pentru construcția spațiului locativ tinerilor specialiști.*
- 6. Încuraja angajații pentru succese în muncă și activitate sindicală.*

CAPITOLUL II

FINANȚAREA DOMENIULUI SĂNĂTĂȚII

2.1. Informații generale

Nivelul de dezvoltare al unei națiuni este reprezentat, în primul rând, de nivelul serviciilor de sănătate acordate populației. Dreptul la sănătate al cetățenilor este prevăzut în Constituție, constituind, de altfel, o componentă importantă a eticii întregii societăți.

Finanțarea sectorului de sănătate ar trebui să se regăsească printre obiectivele primordiale ale statului, întrucât pentru creșterea unei generații sănătoase este necesar de a prevedea și alocarea resurse importante.

Serviciile de sănătate și de îngrijire a sănătății, în raport cu alte servicii, sunt costisitoare și trebuie asigurate de către Stat după principiul sustenabilității. Aceste costuri includ, pe de o parte, plățile pentru salariile personalului din instituțiile de sănătate, în raport cu riscul profesional, influența factorilor psiho-emoționali asupra sănătății lucrătorului, responsabilitatea și volumul de lucru; iar, pe de altă parte, plățile pentru medicamente și consumabile, tehnică performantă, investiții capitale, întreținerea infrastructurii și transportului sanitar.

Ca și în anul 2020, marcat de pandemia COVID-19, în anul 2021 unitățile medicale din întreaga țară au necesitat o finanțare importantă pentru a face față situației dificile impuse. Astfel, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a continuat să sesizeze și să sensibilizeze organele de stat că, sectorul sănătății are nevoie de o finanțare substanțială, întrucât resursele umane din acest domeniu sunt cel mai mult solicitate, fapt ce determină epuizarea profesională. Respectiv, salariații din sănătate au nevoie de garanții sociale din partea statului, fapt ce se poate realiza doar în condițiile unor finanțări adecvate.

Conform politicii de Stat, prioritățile de cheltuieli în domeniul sănătății au fost orientate spre:

- Fortificarea sănătății publice pentru a asigura îmbunătățirea controlului bolilor transmisibile și netransmisibile;
- Îmbunătățirea accesului la serviciile comunitare, geriatrie, paliative și de reabilitare;
- Îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale de bază;
- Motivarea angajaților din sistemul de sănătate.

În opinia noastră, în anul 2021, finanțarea domeniului sănătății a avut anumite lacune, asupra cărora Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a insistat către autoritățile statului (Guvern, Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină) chiar din momentul elaborării proiectului politicii anuale fiscale, vamale și salariale. Obiecțiile privind modul de constituire a surselor financiar necesare și finanțarea ramurii ocrotirii sănătății au fost expuse în avizele Federației la proiectele de decizii elaborate de autorități, precum și în alte solicitări și revendicări înaintate.

Suplimentar, întru îmbunătățirea nivelului de finanțare a sectorului de sănătate, Federația a examinat și a elaborat avize la proiectele Legii Bugetului de Stat pentru anul 2021 și Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2021, înaintând de fiecare dată propuneri concrete de consolidare și sporire a surselor financiare necesare pentru sistemul de sănătate.

În ultimii ani Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a insistat, în mod repetat, către autoritățile statului ca ponderea cea mai mare de finanțare a serviciilor de sănătate nu trebuie să fie pusă pe umerii angajaților, ci în sarcina statului, care are menirea de a prevedea servicii de sănătate gratuite pentru cetățeni.

În mare parte, lacunele privind finanțarea ramurii ocrotirii sănătății se referă la următoarele:

- acumularea dificilă a mijloacelor financiare suficiente pentru sănătate;
- reglementările legislative și normative carente elaborate pentru acumularea și utilizarea surselor de finanțare;
- insuficiența resurselor financiare adecvate pentru finanțarea

- prioritară a unităților medicale;
- existența constrângerilor bugetare;
- inechități și inegalități în finanțarea instituțiilor medicale;
- necorespunderea politicilor declarate și a mijloacelor financiare alocate cu prioritățile realizării programelor de dezvoltare și reformare a sectorului sănătății;
- nerespectarea principiului obiectivității și transparenței în utilizarea mijloacelor financiare;
- finanțarea în mod fragmentar și cu întârziere a instituțiilor medicale.

În pofida acestor deficiențe de finanțare, instituțiile medicale au asigurat prestarea serviciilor de asistență medicală populației în conformitate cu specificul de activitate prestabilit, fapt care se datorează, în primul rând, angajaților care au activat în aceste condiții dificile chiar cu riscul epuizării profesionale.

2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății

Conform datelor prealabile ale Ministerului Finanțelor din Moldova, în anul 2021, în Bugetul public național pentru ocrotirea sănătății au fost planificate cheltuieli totale de 13 540,1 mil.lei, respectiv 13,1% din totalul cheltuielilor din Bugetul public național, cu 2 315,4 mil lei mai mult față de anul 2020. Pentru anul 2021 cheltuielile totale pentru ocrotirea sănătății au constituit 6,1% din PIB, față de 5,5% din PIB în anul 2020 (tabelul nr. 8).

Tabelul nr. 8. Cheltuielile totale pentru ocrotirea sănătății în Bugetul public național

Anii	Cheltuieli pentru ocrotirea sănătății (mil. lei)	Ponderea în totalul cheltuielilor din Bugetul național (%)	Creșterea față de perioada anterioară (mil. lei)	Ponderea în PIB (%)
2019	9 131,5	13,2%	+ 1 171,0	4,4%
2020	11 224,7	13,2%	+1 355,2	5,5%
2021	13 540,1	13,1%	+ 2 315,4	6,1%

În anul 2021, cei mai mulți bani din Bugetul de Stat au fost planificați pentru următoarele:

- Programe de dezvoltare a ramurii – 1226,0 mil.lei;
- Întreținerea curentă a instituțiilor – 765,4 mil.lei;
- Proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare – 43,1 mil. lei;
- Implementarea proiectului de investiții capitale – 32,3 mil.lei.

Din totalul cheltuielilor pentru programul sănătate publică și servicii medicale, la începutul anului 2021, au fost planificate surse de finanțare în felul următor:

- Surse din contul Bugetului de Stat pentru finanțarea instituțiilor medicale bugetare și pentru finanțarea programelor naționale de sănătate – 2066,8 mil. lei;
- Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 11344,1 mil.lei;
- Surse în Bugetele locale – 180,0 mil.lei.

Cheltuielile pentru sănătate și servicii medicale pe cap de locuitor în anul de referință au fost estimate la 4 192,5 lei, comparativ cu 2 833,9 lei în anul 2020.

2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Sursa principală de finanțare a consumurilor și cheltuielilor publice din sectorul sănătății o reprezintă Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

Veniturile FAOAM se formează din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, transferurile de la Bugetul de Stat și alte venituri, constituite din amenzi și sancțiuni pecuniare, dobânzi bancare, defalcări din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației.

Analizând volumul Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, din ultimii ani, se observă că, în anul 2021 față de anul 2020, veniturile și consumurile din Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală au sporit în felul următor:

- veniturile FAOAM au crescut de la 8542,6 mil. lei la 11540,0 mil.

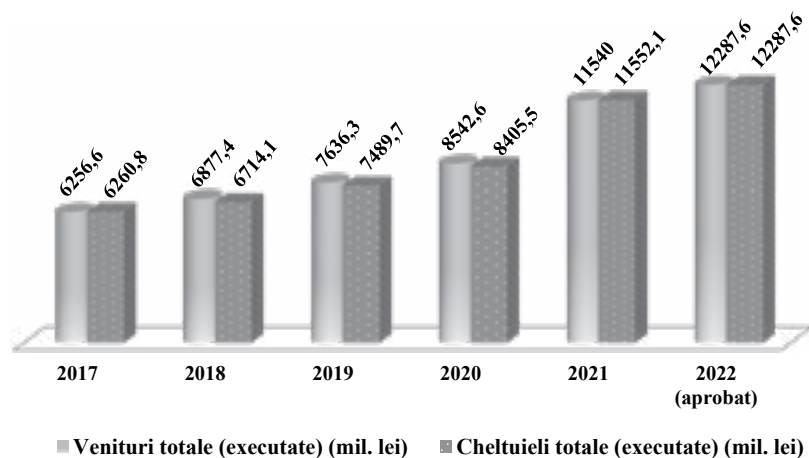
lei, respectiv cu 35,1% (sau cu +2997,4 mil.lei);

- cheltuielile FAOAM au crescut de la 8405,5 mil. lei la 11552,1 mil.lei, respectiv cu 37,4% (sau cu +3146,6 mil.lei) (tabelul nr. 9, figura nr. 5).

Tabelul nr. 9. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri totale (executate) (mil. lei)	Creștere		Cheltuieli totale (executate) (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2017	6256,6	+492,4	8,5%	6260,8	+587,4	10,4%
2018	6877,4	+620,8	9,9%	6714,1	+453,3	7,2%
2019	7636,3	+758,9	11,0%	7489,7	+775,6	11,6%
2020	8542,6	+906,3	11,9%	8405,5	+915,8	12,2%
2021	11540,0	+2997,4	35,1%	11552,1	+3146,6	37,4%
2022 (aprobat)	12287,6	+747,6	6,5%	12287,6	+735,5	6,4%

Figura nr. 5. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

2.4. Transferurile din Bugetul de Stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

În structura veniturilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM) pentru anul 2021 cea mai mare parte provine din transferurile de la Bugetul de Stat pentru categoriile asigurate de Guvern - 49,3%, după primele de AOAM în formă de contribuție procentuală. Primele de asigurare în cotă procentuală constituie cca 47,5%, aproape 1,2 % sunt venituri din achitarea primei de asigurare în sumă fixă, iar 2% - alte venituri.

Guvernul are calitatea de asigurat pentru anumite categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova (copii, studenți, persoane cu dizabilități, pensionari, șomeri, femei însărcinate ș.a.) și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, numărul persoanelor respective deviind în timp comparativ scurt, menținându-se în decursul ultimilor 5 ani în medie la nivel de peste 1 606 mii persoane, deținând o cotă de circa 65% în totalul persoanelor integrate în sistemul AOAM.

Analiza gradului de acoperire cu asigurare obligatorie de asistență medicală a categoriilor de persoane asigurate de către Guvern denotă faptul că ponderea cea mai mare revine copiilor cu vârsta de până la 18 ani (35,6%), persoanelor cu vârsta de pensionare neangajate (30,7%) și elevilor/studenților cu frecvență la zi (21,3%).

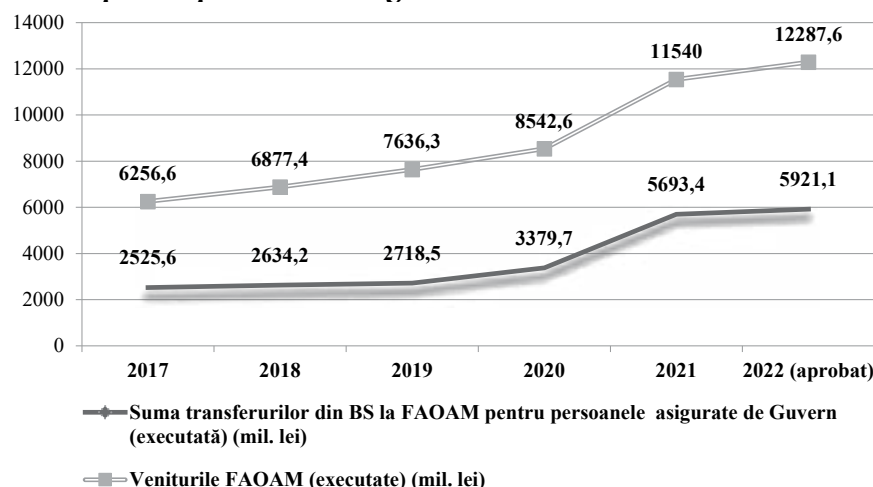
De aceea, reieșind din această statistică, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că Statul trebuie să-și exercite această funcție în măsură deplină și să finanțeze prioritar serviciile de sănătate pentru categoriile de persoane neangajate pentru care Statul are calitatea de asigurat. Aceasta ar majora considerabil Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

Evoluția transferurilor de la Bugetul de Stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea persoanelor neangajate, conform art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998, atestă faptul că aceste sume nu depășesc 50% din totalul veniturilor FAOAM (tabelul nr. 10, figura nr. 6).

Tabelul nr. 10. Suma transferurilor de la Bugetul de Stat în FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern, a.2017-2021

Anii	Suma transferurilor din BS la FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern (executată) (mil. lei)	Creștere (%)	Veniturile FAOAM (executate) (mil.lei)	Ponderea transferurilor în total venituri (%)
2017	2525,6	6,6%	6256,6	40,4%
2018	2634,2	4,3%	6877,4	38,3%
2019	2718,5	3,2%	7636,3	35,6%
2020	3379,7	24,3%	8542,6	39,6%
2021	5693,4	68,5%	11540,0	49,3%
2022 (aprobat)	5921,1	4,0%	12287,6	48,2%

Figura nr. 6. Suma transferurilor de la Bugetul de Stat în FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern, a.2017-2021

Respectiv, în anul 2021, transferurile din Bugetul de Stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat au constituit 5693,4 mil. lei, cu o majorare de 68,5% față de sumele transferurilor executate în anul 2020.

Suma transferurilor respective a constituit 49,3% din totalul veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021, în pofida faptului că circa 65% din persoanele integrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală fac parte din categoriile de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, respectiv ponderea acestor transferuri de la Bugetul de Stat ar fi trebuit să constituie cel puțin 60%.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova a înaintat, repetat, Comisiilor parlamentare propuneri de modificare a *Legii nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală*, astfel încât volumul transferurilor de la Bugetul de Stat pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, să se calculeze prin înmulțirea numărului de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) cu mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă.

2.5. Asigurarea medicală a populației

Asigurarea medicală, conform legii, este obligatorie pentru toți cetățenii Moldovei. Respectiv cetățenii care sunt angajați sunt asigurați sub forma plății unei contribuții din totalul salariilor și altor recompense pe care le primesc, iar persoanele neangajate și care nu sunt asigurate de către Stat sau desfășoară activități independente trebuie să se asigure în mod individual, prin achitarea poliței de asigurare medicală în sumă fixă.

Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, calculată pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.1 la Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, s-a stabilit pentru anul 2021 la 9%, pe care o achită doar angajatul, începând cu anul 2021, din salariu și alte recompense.

Totodată, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, conform prevederilor art.17 alin.(4) din Legea nr.1585/1998

cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, ar fi trebuit să constituie în anul 2021 **9 146 lei** [8468,6 lei (salariul nominal mediu lunar) x 12 (luni) x 9,0%].

Cu toate acestea, costul primei în sumă fixă pentru anul 2021 a rămas neschimbat, la nivelul anului 2014, respectiv, în cuantum de **4 056 lei**.

Or, în opinia Federației Sindicale „Sănătatea”, care are menirea de a apăra interesele salariaților din ramură, acest fapt este inechitabil față de persoanele angajate, care plătesc prima de asigurare obligatorie de asistență medicală sub formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense, în condițiile în care câștigul mediu salarial brut din anul 2014 până la momentul actual a înregistrat o majorare substanțială.

Conform datelor Biroului național de statistică, în trimestrul I al anului 2021, câștigul salarial mediu lunar nominal brut a constituit 8468,6 lei. Astfel, costul total al primei de AOAM, pe care îl achită un angajat, în medie, timp de un an este de 9146 lei, contribuția respectivă fiind de 2,25 ori mai mare decât mărimea primei în sumă fixă.

De aceea, în scopul asigurării unui mecanism nediscriminatoriu și echitabil pentru toate persoanele asigurate în SAOAM, în special întru susținerea persoanelor angajate în ramura sănătății, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova nu a susținut menținerea costului primei în sumă fixă în mărimea stabilită în anul 2014, poziție care a fost inclusă în mai multe revendicări adresate autorităților statului.

În același timp, pentru anumite categorii de persoane care se asigură în mod individual, prin achitarea poliței în sumă fixă, și în anul 2021 au fost prevăzute anumite reduceri:

- cu 50% a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru majoritatea categoriilor de plătitori;
- cu 60% pentru persoanele fizice care desfășoară activitate independentă în domeniul comerțului cu amănuntul fără a constitui o formă organizatorico-juridică;
- cu 75% pentru proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, în cazul achitării primei în termen de până la 31 martie inclusiv.

Ponderea persoanelor încadrate în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală s-a menținut, în anul 2021, la același nivel ca în 2020, cu toate că s-au păstrat reducerile la costul poliței (*tabelul nr.11*) .

Circa 88% din populația Republicii Moldova dispuneau anul trecut de asigurare medicală obligatorie.

Tabelul nr. 11. Ponderea persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

	2017	2018	2019	2020	2021
Gradul de acoperire cu asigurare medicală obligatorie	86,9%	88,2%	87,7%	87,6%	88,8%

Din cei peste 2 milioane 546 de mii de cetățeni asigurați în 2021, aproape 875 de mii au fost persoane angajate. Alți peste 65 de mii de cetățeni s-au asigurat în mod individual, în creștere cu aproximativ două mii față de 2020. Din totalul persoanelor asigurate în mod individual, în anul 2021, în jur de 4700 au achitat asigurarea medicală cu penalități.

Totodată, numărul persoanelor asigurate de Guvern au constituit, anul trecut, circa 1 milion 606 mii.

2.6. Direcțiile prioritare de utilizare a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Legislația prevede că veniturile încasate în contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină se repartizează în baza normativelor stabilite pe anumite fonduri:

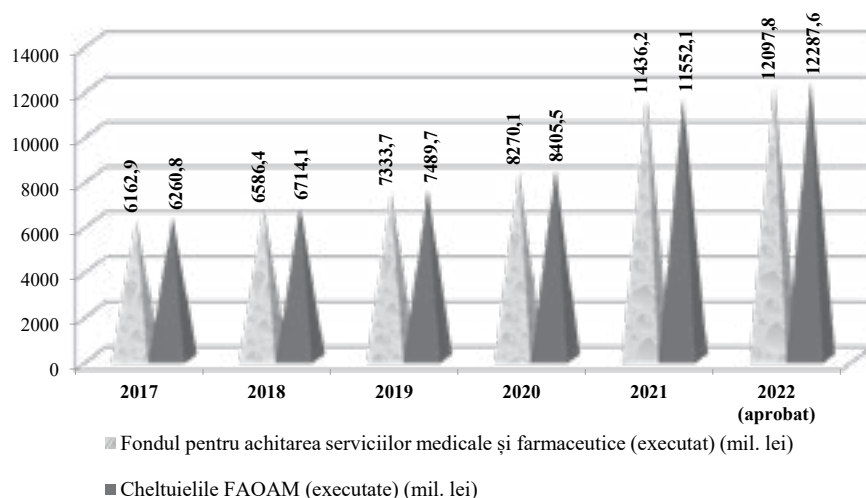
- fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice – nu mai puțin de 94%;
- fondul de rezervă – până la 1%;
- fondul măsurilor de profilaxie – 1%;
- fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale – până la 2%;
- fondul de administrare a sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală – până la 2%.

În anul 2021 fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice a însumat 11436,2 mil. lei (cu 38,3% mai mult decât în anul 2020), ceea ce constituie 99,9% din totalul cheltuielilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (*tabelul nr. 12, figura nr. 7*).

Tabelul nr. 12. Ponderea Fondului pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice în totalul cheltuielilor, a.2017-2021

Anii	Fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice (executat) (mil. lei)	Creștere anuală (%)	Cheltuielile FAOM (executate) (mil.lei)	Ponderea fondului de bază în total cheltuieli (%)
2017	6162,9	10,6%	6260,8	98,4%
2018	6586,4	6,9%	6714,1	98,1%
2019	7333,7	11,3%	7489,7	97,9%
2020	8270,1	12,8%	8405,5	98,4%
2021	11436,2	38,3%	11552,1	99,9%
2022 (aprobat)	12097,8	5,8%	12287,6	98,5%

Figura nr. 7. Ponderea Fondului pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice în totalul cheltuielilor, a.2017-2021

Analizând sumele utilizate din FAOM, se atestă faptul că în anul 2021 fondul pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice a constituit 99,9% din totalul veniturilor acumulate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Respectiv, veniturile din SAOM nu

au fost suficiente pentru a direcționa sume spre alte fonduri, conform normativelor stabilite.

De aceea, la etapa elaborării legii Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat autorităților competente respectarea prevederilor *Hotărârii Guvernului nr.594/2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală*, precum și modalitatea de repartizare și utilizare a mijloacelor financiare acumulate în aceste fonduri.

2.7. Finanțarea instituțiilor medicale de către administrația publică locală

Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă prevede dreptul Administrației publice locale la construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea mijloacelor fixe pentru instituțiile medico-sanitare publice de interes raional, medicamentelor și consumabilelor necesare pentru realizarea Programelor Naționale în domeniul sănătății, precum și finanțarea altor activități din sector.

Deși are calitatea de fondator pentru majoritatea instituțiilor medico-sanitare publice din teritoriu, Administrația publică locală alocă resurse financiare nesubstanțiale, inclusiv pentru investiții în infrastructură și echipamente.

Astfel, investițiile capitale în cazul instituțiilor medicale ale căror fondatori sunt autoritățile publice locale se realizează în mare din surse externe sau din contul fondului de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Totuși, în unele cazuri autoritățile publice locale conștientizează seriozitatea problemei și fac eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale (*tabelul nr. 13*).

Tabelul nr. 13. Administrațiile publice locale care au contribuit la finanțarea unităților medicale în anul 2021

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1.	mun. Chișinău	43 750,0
2.	mun. Bălți	8 052,0

Spitalele raionale

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	1612,6
2	Briceni	643,0
3	Cantemir	732,0
4	Călărași	500,0
5	Căușeni	2863,0
6	Ceadâr Lunga	1418,2
7	Cimișlia	450,0
8	Criuleni	1752,0
9	Dondușeni	577,9
10	Drochia	1345,3
11	Edineț	3450,0
12	Fălești	689,2
13	Florești	5212,1
14	Glodeni	312,1
15	Hâncești	1869,9
16	Ialoveni	202,1
17	Leova	203,2
18	Nisporeni	1073,4
19	Ocnîța	236,0
20	Orhei	70,6
21	Râșcani	1797,2
22	Rezina	307,1
23	Sângerei	688,2
24	Soroca	1214,3
25	Strășeni	500,0
26	Șoldănești	50,0
27	Ștefan Vodă	1898,9
28	Taraclia	280,5

29	Telenești	744,5
30	Ungheni	300,4
31	Vulcănești	310,1
32	Comrat	489,6

Instituții prestatoare de asistență medicală primară

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	743,7
2	Briceni	1366,5
3	Cahul	299,9
4	Cantemir	474,7
5	Călărași	1264,0
6	Căușeni	391,0
7	Cimișlia	1036,0
8	Criuleni	2097,6
9	Dondușeni	189,7
10	Drochia	862,4
11	Edineț	1475,4
12	Fălești	174,6
13	Florești	1847,2
14	Glodeni	20,0
15	Ialoveni	81,2
16	Leova	718,2
17	Nisporeni	300,0
18	Ocnîța	357,7
19	Orhei	370,0
20	Râșcani	2432,3
21	Rezina	280,0
22	Sângerei	592,2
23	Soroca	1931,6
24	Strășeni	696,3
25	Șoldănești	410,8
26	Ștefan Vodă	120,0
27	Taraclia	283,0
28	Telenești	2416,1
29	Ungheni	300,0

2.8. Participarea reprezentanților sindicatului la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității și la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat cu Compania Națională de Asigurări în Medicină

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova îndeamnă președinții comitetelor sindicale să participe activ la elaborarea proiectului Devizului, examinarea și aprobarea acestuia la ședința comună a administrației Unității și Comitetului sindical.

În conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare și conform Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021, membrii Comitetului sindical au dreptul de a participa la planificarea în Devizul de venituri și cheltuieli a mijloacelor financiare pentru plata muncii, pentru formarea profesională, pentru stabilirea premiilor și a altor suplimente la salariu, cât și a 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților în cazuri prevăzute de regulament. Totodată, membrii Comitetelor sindicale au dreptul de a participa la elaborarea listelor de tarifiere pentru anul de gestiune, precum și la examinarea situațiilor financiar-economice ale instituțiilor.

În conformitate cu informațiile prezentate de Comitetele sindicale în rapoartele anuale, în anul 2021 implicarea acestora în repartizarea mijloacelor financiare prin Devizele de venituri și cheltuieli și controlul executării lor nu a fost suficientă, deoarece din cele 239 de organizații sindicale primare doar 108 (45,2%) au declarat că au participat la elaborarea Devizelor de venituri și cheltuieli și au examinat Devizul la ședința Comitetului sindical, în comun cu administrația Unității.

În vederea asigurării garanției că mijloacele financiare vor fi suficiente pentru a respecta normele de muncă, Comitetele sindicale ar trebui să se implice la efectuarea calculelor ce țin de asigurarea unității medicale cu mijloace financiare pentru buna funcționare a acestora. Însă, nu toate comitetele sindicale au fost implicate în acest exercițiu. Cauzele invocate ale acestui fenomen sunt în mare parte lipsa de posibilitate sau reticența administrației.

Totodată, în anul 2021, din 239 de organizații sindicale primare doar 115 (48,1%) au declarat că au participat la întocmirea listelor de tarifiere a angajaților instituției și, respectiv, doar 77 (32,2%) au confirmat că au

participat la examinarea situației economico-financiare a instituției la adunarea/conferința colectivului de muncă.

În consecință, salariații nu sunt informați și nici nu au posibilitatea de a participa la gestionarea mijloacelor financiare destinate pentru: plata muncii, în special pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță; plata muncii suplimentare; acordarea premiilor și ajutorului material; asigurarea angajaților împotriva accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale; plata pentru examenul medical obligatoriu; asigurarea cu alimentație specială a angajaților care activează în condiții nocive etc.

De asemenea, mai mult de jumătate din instituțiile medicale, în special cele cu finanțare bugetară, nu planifică mijloace financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarii pentru soluționarea problemelor angajaților în scopurile stabilite. În Contractul colectiv de muncă, în conformitate cu prevederile Legii sindicatelor nr.1129/2000 și cu prevederile Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021.

2.9. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății

Scopul primordial al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății rămâne a fi în continuare sensibilizarea autorităților statului, dar și a cetățenilor că un sistem de sănătate bun costă și cere investiții mari, inclusiv în asigurarea unor condiții de muncă adecvate pentru cadrele medicale, fără de care calitatea actului medical nu poate fi asigurată.

Întrucât sănătatea este o valoare socială cu resurse care nu pot fi estimate pentru colectivitate, necesitatea promovării ei în rândul cetățenilor ar trebui să-i preocupe pe toți, de la un cetățean de rând, până la autoritățile statului.

Consolidarea sistemului de finanțare a sănătății și a resurselor umane din sănătate va fi realizată prin următoarele obiective propuse:

- 1. Fortificarea efortului Statului în finanțarea în volum satisfăcător a sectorului sănătății, astfel încât populația, inclusiv cea neangajată în câmpul muncii, să beneficieze de servicii medicale calitative, echitabile și la timp.*

2. *Reducerea constrângerilor bugetare și limitărilor în gestionarea surselor financiare pentru instituțiile medicale.*
3. *Implicarea Statului în vederea obținerii, implementării și valorificării mai multor proiecte finanțate din surse externe pe sectorul sănătății, în special ale Organizației Mondiale a Sănătății.*
4. *Stabilirea mărimii primei de asigurare în formă de sumă fixă, fără derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, conform formulei stabilite de legislație, astfel eliminând inechitatea creată față de persoanele angajate care plătesc, în mărime valorică, mult mai mult decât persoanele care se asigură în mod individual și care beneficiază suplimentar de reduceri.*
5. *Stabilirea unei formule de calcul echitabile față de angajați privind volumul transferurilor de la Bugetul de Stat pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, astfel încât transferurile de la Bugetul de Stat să se calculeze prin înmulțirea numărului de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) cu mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă.*
6. *Gestionarea transparentă și eficientă a surselor destinate sistemului de sănătate, inclusiv a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.*
7. *Respectarea principiului obiectivității și transparenței în procesul de direcționare a mijloacelor financiare către instituțiile medicale.*
8. *Finanțarea completă de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a cazurilor tratate în instituțiile medicale, conform costurilor reale.*
9. *Fortificarea finanțării instituțiilor medicale din partea administrației publice locale.*
10. *Valorificarea corectă, obiectivă, transparentă, oportună și completă a mijloacelor financiare de către managerii instituțiilor medicale.*
11. *Conlucrarea activă și constructivă a liderilor de sindicat cu managerii instituției.*

CAPITOLUL III

REMUNERAREA MUNCII, MOTIVAREA ȘI PROTECȚIA ANGAJAȚILOR DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Direcțiile prioritare de susținerea a salariaților din domeniul sănătății din partea Statului, realizate inclusiv în urma revendicărilor și apelurilor Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, prin care au fost puse în valoare eforturile și importanța muncii salariaților din domeniul sănătății, au fost orientate spre următoarele obiective:

- majorarea salariilor pentru personalul din instituțiile medicale (cu 30% de la 01.01.2021 pentru cadrele medicale și cu 57% pentru angajații non-medicali de la 01.11.2021);
- continuarea achitării suplimentului la salariu pentru personalul implicat nemijlocit în tratamentul bolnavilor cu COVID-19;
- continuarea achitării indemnizației unice de 16 mii lei pentru personalul medical infectat cu COVID-19 la locul de muncă și a indemnizației unice de 100 mii lei pentru cadrele medicale care au decedat în urma infectării cu COVID-19 în timpul exercitării atribuțiilor de muncă;
- plata premiului anual pentru salariații din unitățile medicale bugetare.

3.1. Salariul mediu lunar al angajaților din instituțiile medicale din subordinea Ministerului Sănătății în anul 2021

Ca rezultat al majorărilor salariale implementate în anii 2020 și 2021, marcați de pandemie, al doilea an consecutiv câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății și asistenței sociale (11299,5 lei) a înregistrat o mărime mai mare față de câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (9115,9 lei), depășirea în mărime procentuală fiind de 23,9%.

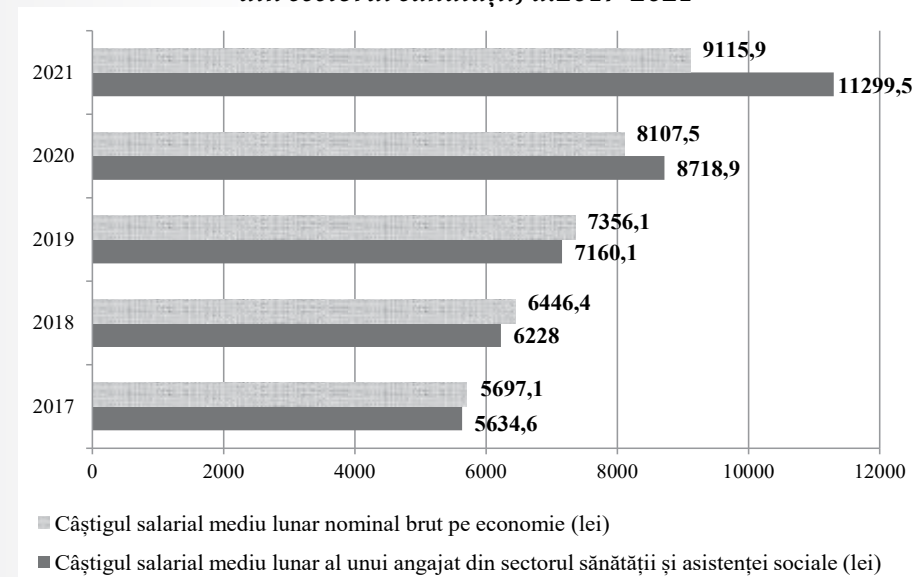
Câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății și asistenței sociale, în anul 2021, a constituit 11299,5 lei, fiind în creștere față de anul 2020 cu 2580,6 lei, sau cu 29,6% (tabelul nr. 14, figura nr. 8).

Pe compartimentul ”activități referitoare la sănătatea umană”, conform datelor Biroului Național de Statistică din Moldova, salariul mediu în anul 2021 al lucrătorilor a constituit 13023,0 lei, respectiv cu 33,2% mai mult față de anul 2021 (9778,6 lei) sau cu + 3244,4 lei mai mult.

Tabelul nr. 14. Câștigul salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății și asistenței sociale, a.2017-2021

Anii	Câștigul salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății și asistenței sociale (lei)	Creștere		Câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (lei)	Ponderea câștigului unui angajat din sectorul sănătății și asistenței sociale în câștigul salarial mediu pe economie (%)
		absolută (lei)	procentuală (%)		
2017	5634,6	624,6	12,5%	5697,1	99%
2018	6228,0	593,4	10,5%	6446,4	97%
2019	7160,1	932,1	15,0%	7356,1	97%
2020	8718,9	1558,8	21,8%	8107,5	108%
2021	11299,5	2580,6	29,6%	9115,9	123,9%

Figura nr. 8. Evoluția câștigului salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății, a.2017-2021

În cazul lucrătorilor din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, salariul mediu lunar în mediu pe instituții de orice tip (asistență medicală spitalicească, prespitalicească, primară etc.), în anul 2021, a crescut în medie cu 34,8% comparativ cu anul 2020 (tabelul nr. 15).

Tabelul nr. 15. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale încadrate în SAOAM, nivel național a.2020-2021

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	10382,7	7702,7	2680,0	34,8%
Medici	16492,8	12108,1	4384,7	36,2%
Personal medical mediu	10607,0	7712,2	2894,8	37,5%
Personal medical inferior	6284,7	4594,8	1689,9	36,8%
Alt personal	7282,6	6049,8	1232,8	20,4%

Pe categorii de instituții și tipuri de asistență medicală, salariul mediu în instituțiile medico-sanitare publice, în anul 2021, comparativ cu anul 2020, a crescut în felul următor:

În instituții spitalicești de nivel republican: în medie cu 24,0% pentru toate categoriile de personal, cu 28,8% la medici și cu 25,4% la personalul medical mediu (tabelul nr.16).

Tabelul nr. 16. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel republican în perioada a.2020-2021

Spitale de nivel republican	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (lei)
În medie pe instituții	11085,1	8937,1	2148,0	24,0%
Medici	17689,9	13739,1	3950,8	28,8%
Personal medical mediu	12008,3	9574,0	2434,3	25,4%
Personal medical inferior	6792,7	5523,7	1269,0	23,0%
Alt personal	7871,8	6974,7	897,1	12,9%

În instituții spitalicești de nivel municipal: în medie cu 37,0% pentru toate categoriile de personal, cu 21,6% la medici și cu 37,5% la personalul medical mediu (Tabelul nr.17).

Tabelul nr. 17. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel municipal în perioada a.2020-2021

Spitale de nivel municipal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	11044,4	8058,0	2986,4	37,0%
Medici	16225,6	13341,3	2884,3	21,6%
Personal medical mediu	10484,9	7622,4	2862,5	37,5%
Personal medical inferior	6699,6	4799,1	1900,5	39,6%
Alt personal	9080,9	6369,6	2711,3	42,6%

În instituții spitalicești de nivel raional: în medie cu 39,9% pentru toate categoriile de personal, cu 29,3% la medici și cu 42,4% la personalul medical mediu (tabelul nr.18).

Tabelul nr. 18. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel raional în perioada a.2020-2021

Spitale de nivel raional	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	9391,5	6711,6	2679,9	39,9%
Medici	15075,1	11654,9	3420,2	29,3%
Personal medical mediu	10110,0	7097,5	3012,5	42,4%
Personal medical inferior	5940,6	4167,5	1773,1	42,5%
Alt personal	5753,7	4790,2	963,5	20,1%

În instituții medicale de asistență medicală primară din raioane: în medie cu 37,3% pentru toate categoriile de personal, cu 35,9% la medici și 43,7% la personalul medical mediu (tabelul nr. 19).

Tabelul nr. 19. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală primară raionale în perioada a.2020-2021

Instituții de asistență medicală primară raionale	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	9240,5	6729,0	2511,5	37,3%
Medici	15279,6	11238,0	4041,6	35,9%
Personal medical mediu	9160,5	6373,2	2787,3	43,7%
Personal medical inferior	4622,8	3160,1	1462,7	46,3%
Alt personal	6125,7	5525,5	600,2	10,8%

În instituții medicale de asistență medicală urgentă prespitalicească: în medie cu 13,6% pentru toate categoriile de personal, cu 11,1% la medici și cu 16,0% la personalul medical mediu (tabelul nr. 20).

Tabelul nr. 20. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală urgentă prespitalicească în perioada a.2020-2021

Instituții de asistență medicală urgentă prespitalicească	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	11339,0	9984,6	1354,4	13,6%
Medici	19773,6	17804,9	1968,7	11,1%
Personal medical mediu	13961,9	12037,2	1924,7	16,0%
Personal medical inferior	7101,0	6326,5	774,5	12,2%
Alt personal	8911,5	7839,7	1071,8	13,7%

Și în anul 2021 angajații din unitățile medicale bugetare au avut salarii mai mici decât cei din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Totuși, subliniem că în anul de referință marcat de pandemie, activitatea cea mai grea și cu un grad de risc profesional ridicat au avut-o anume angajații din instituțiile spitalicești încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Diferența dintre salariile medii lunare ale angajaților din instituțiile medicale bugetare și ale celor din instituțiile medicale încadrate în SAOAM poate fi argumentată prin faptul că în cazul celor din instituțiile medicale din SAOAM salariile sunt mai mari din contul suplimentului pentru orele de noapte achitat, acesta având o pondere considerabilă în salariul lunar pentru cei care activează în ture de gardă.

Tabelul nr. 21. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale bugetare în perioada a.2020-2021

Instituții medicale bugetare	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2021 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în 2020 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	7969,4	7121,1	848,3	11,9%
Medici	14406,6	11931,9	2474,7	20,7%
Personal medical mediu	7967,1	6091,8	1875,3	30,8%
Personal medical inferior	5363,1	4357,2	1005,9	23,1%
Alt personal	4747,0	5292,0	-545,0	-10,3%

În cazul lucrătorilor din instituțiile medicale bugetare, în anul 2021 salariul mediu lunar a fost mai mic cu 23,2% per total decât la angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, cu 12,6% mai mic în cazul medicilor și cu 24,9% mai mic în cazul personalului medical mediu (Tabelul nr. 22, Figura nr. 9).

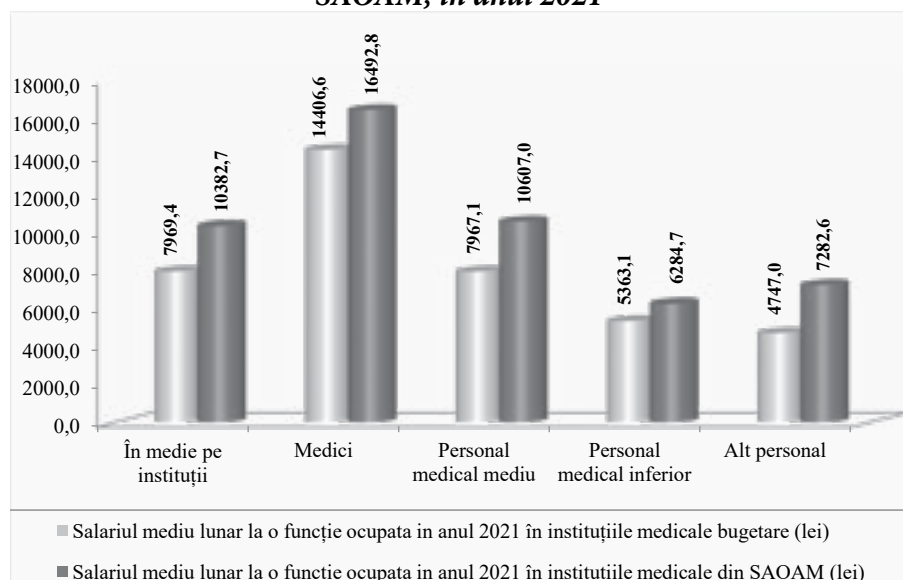
Trebuie de menționat că la categoria personalului auxiliar non-medical, salariul mediu lunar a fost mai mic cu 34,8% per total decât la aceeași categorie de angajați din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, dat fiind că în sistemul bugetar angajații non medicali nu au beneficiat de majorări salariale de la 01.11.2021, majorare de care a beneficiat doar alt personal din unitățile încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Acest lucru demonstrează, de fapt, o inechitate în stabilirea salariilor pentru aceleași categorii de personal, reieșind din sursele de finanțare ale unităților.

Tabelul nr. 22. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale bugetare față de salariul mediu al angajaților din instituțiile din SAOAM, în anul 2021

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2021 în instituțiile medicale bugetare (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în anul 2021 în instituțiile medicale din SAOAM (lei)	Diferență	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	7969,4	10382,7	-2413,3	-23,2%
Medici	14406,6	16492,8	-2086,2	-12,6%
Personal medical mediu	7967,1	10607,0	-2639,9	-24,9%
Personal medical inferior	5363,1	6284,7	-921,6	-14,7%
Alt personal	4747,0	7282,6	-2535,6	-34,8%

Figura nr. 9. Salariul mediu al angajaților instituțiilor medicale bugetare față de salariul mediu al angajaților instituțiilor din SAOAM, în anul 2021

3.2. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță

Analizând Rapoartele anuale prezentate de organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în mare parte toate instituțiile medicale achită sporul pentru performanță, atât în cazul instituțiilor bugetare, cât și în cazul instituțiilor din sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Respectiv, în fiecare instituție activează comisii de evaluare a performanțelor profesionale ale muncii, în cadrul căreia este delegat reprezentantul organizației sindicale sau al colectivului de muncă.

Pentru lucrătorii din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legislației, fiecare instituție planifică în Devizul de venituri și cheltuieli cel puțin 15 la sută din totalul mijloacelor financiare ale salariilor de bază calculate pe instituție.

În cazul lucrătorilor din instituțiile medicale bugetare, mijloacele necesare pentru acordarea sporului pentru performanță se alocă anual în limita a 10% din suma anuală a salariilor de bază pentru personalul cu drept de a beneficia de spor de performanță.

Analiza plății indicatorilor de performanță în instituțiile medicale din SAOAM

În cazul instituțiilor medicale din SAOAM, la nivel de republică, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunare la o funcție ocupată a constituit, în medie, în anul 2021, 14,2% (ce constituie în medie, 966,1 lei lunar la o funcție ocupată), cu 1,1 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020.

Indicatorii de performanță, pe categorii de persona, au fost achitați în felul următor:

la medici – în medie 13,2% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 1459,9 lei lunar la o funcție ocupată), cu 1,8 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020;

la asistente medicale – 13,2% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 911,0 lei lunar la o funcție ocupată), cu 0,8 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020;

la infirmiere – 11,0% din salariul de funcție (ce constituie, în medie, 438,4 lei lunar la o funcție ocupată), cu 0,8 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020 (*tabelul nr. 23*).

Tabelul nr. 23. Indicatorii de performanță achitați în anul 2021 angajaților din instituțiile medicale din SAOAM

Categorii angajați	Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2020		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2021	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)
În medie pe instituții	705,0	15,3%	966,1	14,2%
Medici	1118,0	15,0%	1459,9	13,2%
Personal medical mediu	640,0	14,0%	911,0	13,2%
Personal medical inferior	307,0	11,8%	438,4	11,0%
Alt personal	832,9	22,7%	1147,7	24,6%

În funcție de categoria instituției și tipul de asistență medicală prestată în cadrul SAOAM, la nivel de republică, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunare la o funcție ocupată a fost de:

- 19,5% din totalul salariului mediu de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile spitalicești de nivel republican,
- 8,5% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile spitalicești de nivel raional,
- 12,8% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile prestatoare de asistență medicală primară.

Analiza plății indicatorilor de performanță în instituțiile medicale bugetare

În cazul instituțiilor medicale bugetare, în anul 2021, sporul pentru performanță achitat angajaților a constituit, în medie, 9,0% (sub

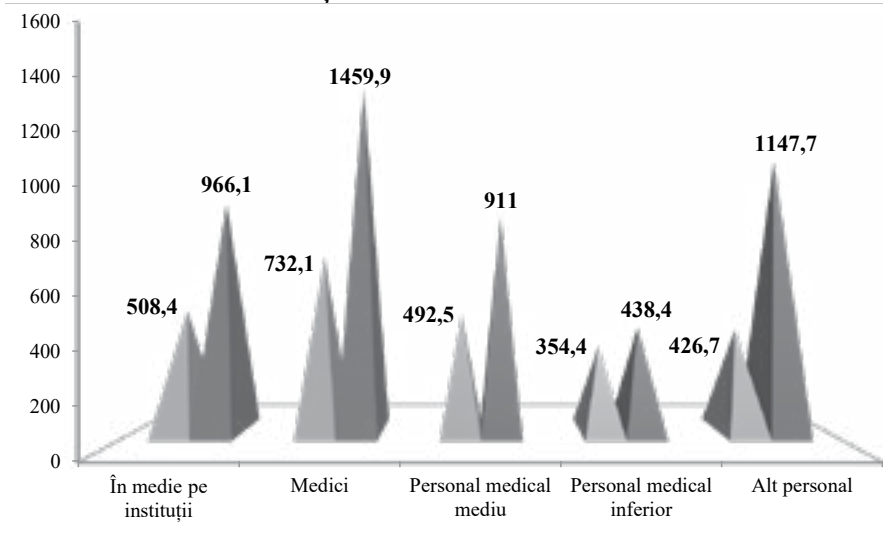
plafonul maxim de 10% stabilit de legislație), inclusiv 6,9% la medici, 9,2% la asistente medicale, 11,9% la infirmiere și 11,8% la categoria personalului administrativ-gospodăresc.

Comparativ cu angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală care au beneficiat lunar de câte 966,1 lei, în medie, pentru indicatorii de performanță, angajații unităților medicale bugetare au ridicat în anul 2021, în medie, câte 508,4 lei lunar, care au reprezentat sporul de performanță (*tabelul nr. 24, figura nr. 10*).

Tabelul nr. 24. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat în anul 2021 angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM

Categorii angajați	Spor de performanță achitat la o funcție ocupată în instituțiile medicale bugetare		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în instituțiile medicale încadrate în SAOAM	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)
În medie pe instituții	508,4	9,0%	966,1	14,2%
Medici	732,1	6,9%	1459,9	13,2%
Personal medical mediu	492,5	9,2%	911,0	13,2%
Personal medical inferior	354,4	11,9%	438,4	11,0%
Alt personal	426,7	11,8%	1147,7	24,6%

Figura nr. 10. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat în anul 2021 angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM

■ Spor de performanță achitat la o funcție ocupată în instituțiile medicale bugetare (lei)

■ Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în instituțiile medicale încadrate în SAOAM (lei)

În 2021, ca și în anul 2020, angajații implicați în tratamentul bolnavilor infectați cu COVID-19, au beneficiat de acel supliment pentru „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19”, în mărime de:

- 100% la salariul de funcție pentru personalul din instituții spitalicești;
- 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești;
- până la 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale primare, în limita resurselor financiare disponibile.

Suplimentul respectiv a fost achitat în cadrul fiecărei instituții medicale în parte, de la data includerii fiecărei instituții în lista instituțiilor medicale destinate internării pacienților care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19.

Respectiv, personalul implicat nemijlocit în acordarea asistenței medicale pacienților care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19 din cadrul instituțiilor medico-sanitare încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală a beneficiat de acest supliment la salariul de funcție, în dependență de timpul real consumat în realizarea acestuia.

3.3. Stimularea angajaților prin plata premiilor și a ajutorului material

Legislația muncii prevede dreptul angajaților de a beneficia de premii și ajutoare materiale. Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pentru anii 2018-2021 prevede că angajatorul este obligat să planifice anual în Devizul de venituri și cheltuieli al unității mijloace financiare în mărimea fondului de salarizare, cel puțin pentru o lună, ținând cont de sporuri și suplimente la salariul de bază pentru acordarea ajutorului material.

Conform Regulamentului-tip negociat și aprobat prin Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021, ajutorul material se acordă salariaților pentru recuperarea sănătății, tratament și întremare, în cazuri de calamități naturale, decese etc., de regulă, asociat la concediul anual.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi.

Cu referire la plata premiului anual în cazul instituțiilor medicale bugetare, syndicatele au înaintat mai multe revendicări către autoritățile statului întru apărarea drepturilor salariaților de a beneficia de acest premiu.

La momentul adoptării Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, nu a fost prevăzută acordarea premiului anual pentru salariații din sectorul bugetar. Urmare a insistenței Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, legea menționată a fost completată cu un articol nou prin care s-a reglementat acordarea premiului anual personalului din unitățile bugetare, care a fost achitat în decembrie 2020 pentru rezultatele activității în anul 2019 și de care au beneficiat toți salariații bugetari.

Începând cu 1 ianuarie 2021, însă, a fost modificat mecanismul de acordare a premiului anual, astfel încât acesta se acorda pentru rezultatele activității în anul de gestiune, proporțional timpului efectiv lucrat în anul respectiv, fapt care a omis acordarea premiului anual pentru rezultatele anului 2020.

Urmare a acestui fapt, sindicatele au înaintat demersuri prin care au solicitat să li se ofere salariaților membri de sindicat din sectorul bugetar explicațiile de rigoare vizând achitarea premiului anual pentru rezultatele activității în anul 2020. La respectivele solicitări, Ministerul Finanțelor a comunicat că la elaborarea Legii Bugetului de Stat pentru anul 2021 nu au fost prevăzute mijloace financiare necesare pentru acordarea premiului anual nici măcar aferent anului 2021 și că premiul anual este opțional și poate fi acordat și în proporție mai mică decât 50% din salariul de bază.

Ca rezultat, pe parcursul anului de referință, sindicatele au înaintat repetat revendicarea să fie modificată Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea acordării premiului anual pentru rezultatele anului 2020 și alocarea mijloacelor financiare pentru acordarea premiului anual aferent anilor 2020 și 2021.

Astfel, a fost organizat de către sindicate un miting de protest la 6 decembrie 2021. Urmare a insistenței sindicatelor, inclusiv a participanților la mitingul de protest autoritățile statului au dat asigurări că premiul anual pentru rezultatele anului 2021 va fi acordat în decembrie curent din contul mijloacelor disponibile ale instituțiilor bugetare, iar în cazul insuficienței mijloacelor financiare pentru plata premiului anual pentru rezultatele activității în anul 2021, pentru unele instituții bugetare, în Bugetul de Stat pentru anul 2022 au fost prevăzute sumele necesare pentru acordarea premiului aferent anului 2021 pe parcursul primelor 3 luni ale anului 2022.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat de la toate Comitetele sindicale din cadrul unităților medicale bugetare de a monitoriza mersul plății premiului anual aferent anului 2021 și de a informa Federația dacă există cazuri de neachitare a acestuia. Ca rezultat, nu au fost înregistrate sesizări privind neachitarea premiului unic pentru anul 2021.

Cu referire la plata ajutorului material, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova a solicitat și în anul 2021 instituțiilor competente de a introduce norma privind plata ajutorului material în respectivele acte normative, în conformitate cu Codul muncii. Or, Ministerul Finanțelor a informat că, atunci când la nivel instituțional este stabilită obligativitatea angajatorului de a acorda ajutor material angajaților, acesta poate fi acordat în limita mijloacelor financiare prevăzute în acest sens în bugetele proprii. Aceasta le permite angajatorilor de a aplica în practică stimularea materială prin premii sau acordare a ajutorului material.

Totuși, și în anul 2021 un număr mic de instituții (atât din categoria celor finanțate de la Bugetul de Stat, cât și din cele încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală) au acordat ajutoare materiale angajaților. Totuși în anul 2021, comparativ cu anul 2020, numărul acestor instituții a crescut.

Majoritatea instituțiilor medicale din sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, din contul economiilor formate, au achitat premii salariaților cu ocazia zilelor profesionale și de sărbătoare, compensând astfel neplata ajutorului material.

3.4. Planificarea cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)

Legislația Republicii Moldova (Codul muncii, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Legea sindicatelor, Contractele colective de muncă) prevede dreptul conducătorilor unităților de a planifica și cheltui o cotă de 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor personale ale salariaților.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi.

Din păcate, nu în toate instituțiile au fost respectate aceste prevederi în anul de referință. Astfel, au planificat mijloace financiare pentru soluționarea problemelor salariaților: 15 unități republicane; 16 spitale raionale, 69 Centre de sănătate; 15 unități medicale din municipiul Chișinău și 4 din municipiul Bălți.

3.5. Revendicările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind protecția salariaților în contextul pandemiei COVID-19

În anul 2020, fiind îngrijorați de situația critică generată de criza COVID-19 și a creșterii numărului de lucrători medicali infectați, dar și a necesității acute de protejare a celor aflați în prima linie în lupta cu noul coronavirus - medicii și întreg personalul medical – Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să intervină cu celeritate pentru a proteja cadrele din instituțiile medicale și de a examina posibilitatea testării personalului medical la virusul COVID-19 în mod prioritar și direct la locul de muncă, și, respectiv, de a interveni cu o solicitare în acest sens către conducătorii de instituții.

Ulterior, în anul 2021, reieșind din necesitatea continuării asigurării protecției maxime a salariaților din domeniul sănătății și având în vedere faptul că o bună parte dintre aceștia au depășit termenul de 6 luni de la administrarea dozei 2 de vaccin, Federația Sindicală „Sănătatea” a solicitat Ministerului de resort să autorizeze și să demareze, cât mai urgent posibil, etapa a treia de vaccinare împotriva COVID-19 a salariaților din instituțiile medico-sanitare.

Am constatat că salariaților din instituțiile medicale le-a fost asigurat acest drept și au avut posibilitatea de a se vaccina în mod prioritar.

Prin revendicările Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” adresate pe 16 aprilie 2021 către conducerea Republicii Moldova, am solicitat de a prevedea și avantaje pentru pensionarea lucrătorilor din unitățile medicale, și anume:

- diminuarea vârstei de pensionare și stabilirea unor facilități în determinarea stagiului de cotizare pentru lucrătorii din sectorul sănătății, care au fost implicați în tratamentul COVID-19,
- completarea Listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, în temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase cu categoria cadrelor medicale care lucrează în subdiviziuni pentru tratamentul bolnavilor cu infecția COVID-19.

Federația Sindicală „Sănătatea” a venit cu un apel către autoritățile statului de a prevedea plata indemnizației unice în mărime de 16 mii lei pentru toți salariații instituțiilor medicale care s-au infectat

cu COVID-19 la locul de muncă în timpul exercitării atribuțiilor funcționale, în temeiul respectării drepturilor fundamentale consfințite prin Constituție - egalitate în fața legii; respectarea și ocrotirea persoanei.

Ulterior, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova s-a expus și asupra faptului că se încalcă anumite principii constituționale prin stabilirea plății indemnizației unice de 16 mii lei exclusiv pentru personalul medical vaccinat.

Federația Sindicală „Sănătatea” a solicitat Ministerului Sănătății de asemenea să prevadă indemnizația unică de deces în mărime de 100 mii lei pentru toți salariații implicați în lupta împotriva COVID-19, din cadrul tuturor unităților medicale, indiferent dacă au statut de prestatori publici sau privați de servicii medicale.

Problemele actuale ale sistemului sanitar din Republica Moldova sunt multiple și țin nu numai de sfera financiară, ci și de cea organizatorică, legislativă și, nu în ultimul rând, de domeniul resurselor umane.

Și în anul 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a continuat să sesizeze organele de stat despre necesitatea de a recunoaște COVID-19 drept boală profesională, după experiența altor state europene.

La începutul anului 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a sesizat opinia publică și autoritățile competente despre promovarea necesității de a monitoriza în cadrul instituțiilor medicale fenomenul epuizării și arderii profesionale (Burn out), întru protejarea salariaților.

3.6. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul remunerării muncii și protecției social-economice a salariaților

Republica Moldova se confruntă cu anumite dificultăți privind remunerarea adecvată a lucrătorilor din domeniul sănătății, aceste dificultăți fiind scoase și mai mult în evidență de către pandemia din ultimii 2 ani.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune ca obiectiv de bază continuarea activităților de susținere financiar-economică a salariaților prin:

1. *Solicitarea ajustării stabilirii unui salariul unic minim pe țară și, respectiv, ajustarea cadrului normativ în acest sens.*
2. *Monitorizarea respectării prevederilor actelor normative în vigoare privind plata muncii și participarea cu propuneri concrete de ajustare continuă a sistemului de plată a muncii, în temeiul argumentelor și sesizărilor parvenite de la colectivele de muncă.*
3. *Solicitarea creșterii salariilor pentru angajații din ramură, în special pentru salariații din unitățile medicale bugetare.*
4. *Monitorizarea procesului plății premiului unic anual în cazul salariaților din instituțiile finanțate de la Bugetul de Stat și, eventual în caz de neplată, sesizarea organelor competente cu privire la aceasta.*
5. *Negocierea cu partenerii sociali, respectiv ajustarea la valoarea reală a mărimii sporului de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile și, respectiv, aprobarea prin Convenție colectivă la nivel național și/sau ramural a noilor sporuri (stabilite în mărimi fixe sau eventual în formă procentuală raportate la anumite valori/indicatori).*
6. *Monitorizarea respectării prevederilor actelor normative în vigoare elaborate în scopul protecției și stimulării cadrelor medicale care activează în procesul de diagnosticare și tratament al pacienților cu COVID-19.*
7. *Participarea la îmbunătățirea mecanismelor de motivarea a salariaților din sănătate implicați în măsuri de supraveghere și tratament al persoanelor cu COVID-19.*
8. *Participarea activă și continuă la ajustarea legislației în domeniul asigurărilor sociale de stat, în special a celor din domeniul ocrotirii sănătății.*
9. *Promovarea propunerilor privind reducerea poverii fiscale asupra angajaților, în special a celor din domeniul ocrotirii sănătății.*
10. *Colaborarea cu autoritățile competente (grupuri de lucru, comisii etc.) pentru realizarea unei analize de impact și ulterior înaintarea propunerilor de modificare oportune a legislației privind remunerarea muncii salariaților din domeniul sănătății (sector bugetar și sistemul asigurărilor medicale).*
11. *Promovarea monitorizării în cadrul instituțiilor medicale a fenomenului epuizării și arderii profesionale (Burn out).*

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

4.1. Informații generale

Pentru al doilea an consecutiv, pandemia face ravagii la nivel mondial, afectând societăți întregi. Statele din întreaga lume, unele dintre ele recunoscute altădată pentru calitatea performantă serviciilor medicale, au fost „îngenuncheate” de valul pandemiei. Acestea au fost prinse nepregătite în fața unui „inamic” despre care nu se știa mare lucru la început și care a pus în dificultate multe sectoare ale societății.

O asemenea criză, dacă nu e bine gestionată, poate induce la colapsarea statelor, fie ele mai puternice sau mai slabe. În viitor, ne vom mai confrunta, probabil, cu asemenea crize, de diverse intensități, dar negreșit cu impact anumit asupra nivelului social și economic. Pandemia ne-a dat câteva lecții de care putem ține seama în profilarea unui tablou al rezilienței.

Parteneriatul social în sfera muncii reprezintă un sistem foarte important de raporturi stabilite între salariați (reprezentanții angajaților), angajatori (reprezentanții angajatorilor) și autoritățile publice respective în procesul determinării și realizării drepturilor și intereselor sociale și economice ale părților. Parteneriatul social nu este un scop în sine. În primul rând, este un instrument, a cărui utilizare, în cursul unui dialog între angajatori și sindicate, permite alegerea celor mai acceptabile posibilități, din punct de vedere economic și social, din întreaga varietate de șanse. De pe aceste poziții, parteneriatul social este singura alternativă posibilă a luptei de clasă și metodelor forțate de soluționare a conflictului dintre muncă și capital.

Pe parcursul anului 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a reprezentat activ interesele salariaților din ramura ocrotirii sănătății în cadrul dialogului social, atât la nivel național, cât și ramural.

Scopul principal al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost, este și va fi dezvoltarea permanentă și amplificarea parteneriatului social. În acest context s-au stabilit următoarele obiective:

1. *Dezvoltarea dialogului social de toate nivelurile, negocierilor și consultărilor colective privind elaborarea și aprobarea proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă, precum și realizarea prevederilor stipulate de către acestea.*
2. *Participarea la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative ce vizează reformele social-economice, perfecționarea legislației muncii și asigurarea concilierii civice.*
3. *Promovarea reprezentanților Sindicatului de domeniu în organele colegiale conform prevederilor legislației muncii și Convenției colective (nivel de ramură).*

4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii

Cea mai importantă formă de realizare a dialogului social a fost și rămâne promovarea unor negocieri în vederea elaborării proiectelor de Convenții și Contracte colective de muncă.

La finele anului 2021 a expirat termenul de acțiune a Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2018-2021 și, în acest context, în cadrul ședinței Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 16 aprilie 2021, Biroul Executiv al Federației a fost împuternicit să elaboreze proiectul Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025. Ulterior, la data de 16 iunie 2021, Biroul Executiv al Federației a creat Comisia pentru elaborarea proiectului noului document.

În același context, la data de 7 iulie 2021, conducerea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (FSSM) a convocat prima ședință de lucru a Comisiei pentru elaborarea proiectului Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025. În cadrul întrunirii, membrii Comisiei au evaluat realizarea prevederilor Convenției colective pe anii 2018-2021 și au prezentat propunerile preliminare pentru a fi incluse în noul proiect. Totodată, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Federația Sindicală „Sănătatea” au solicitat, printr-o scrisoare comună adresată conducătorilor instituțiilor medicale, de învățământ și

președinților comitetelor sindicale, să evalueze realizarea prevederilor Convenției actuale și să înainteze propuneri pentru proiectul Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2022-2025.

La scurt timp, în 23 iulie 2021, a fost organizată o altă ședință de lucru, cu participarea specialiștilor din asistența medicală stomatologică, pe marginea proiectului Convenției. Iar la 10 septembrie 2021, în cadrul ședinței Biroului Executiv al FSSM, au fost aprobate candidaturile din partea Federației în componența Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății și protecției sociale.

La 27 septembrie 2021 a avut loc întrevederea conducerii Federației Sindicale „Sănătatea” (FSSM) cu ministrul Sănătății, Ala Nemerenco. În cadrul întâlnirii, președintele FSSM, Aurel Popovici, a înaintat solicitarea de a relua activitatea Comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură în termeni cât mai restrânși. În aceeași ordine de idei, FSSM a propus de a include în Planul de activitate al Comisiei pentru consultări și negocieri colective în domeniul sănătății, pentru trimestrul IV al anului 2021, trei subiecte importante, cum ar fi:

1. *Inițierea negocierilor cu privire la proiectul Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2022-2025.*
2. *Evaluarea sistemelor de salarizare a personalului medical și plata indemnizațiilor unice acordate acestora.*
3. *Evaluarea stării securității și sănătății la locul de muncă pentru lucrătorii din sectorul sanitar, în contextul pandemiei COVID-19.*

Pentru a nu tergiversa exercițiul de negociere, consultare și definitivare a proiectului respectiv, ținând cont de necesitatea adoptării urgente a noului proiect al Convenției și de imperativul dezvoltării în continuare a parteneriatului social la nivel de ramură, FSSM a remis, în mod repetat, la data de 26 octombrie 2021, un alt demers către conducerea Ministerului de ramură cu solicitarea de a nominaliza, cât de urgent posibil, membrii și membrii supleanți ai Comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură. Iar la 29 octombrie 2021, FSSM a intervenit cu o scrisoare oficială către conducerea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM), în calitatea sa de partener social, prin care a solicitat desemnarea candidaturilor în cadrul Comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură. Ca rezultat,

în data de 24 noiembrie 2021, CNAM a nominalizat candidaturile pentru includerea în Comisia pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură.

La data de 8 decembrie 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a prezentat Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova propuneri de subiecte pentru includerea în proiectul Planului de activitate al Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective pe anul 2022. La scurt timp, în 22 decembrie 2021, FSSM a aprobat, în cadrul ședinței Biroului Executiv, proiectul Planului de activitate al Comisiei pentru consultări și negocieri colective (nivel de ramură) în domeniul sănătății pentru anul 2022.

Menționăm că, la moment, în urma colectării și sistematizării tuturor propunerilor parvenite din partea colectivelor de muncă, precum și a membrilor Comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură - delegați ai FSSM, a fost elaborat un draft inițial al proiectului noii Convenții. Consilierii Federației au sistematizat pe capitole și au inclus noile propuneri în proiectul documentului, care urmează să fie discutat, negociat și dezbătut în cadrul ședințelor Comisiei pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură.

Constatăm, cu mare regret, că pe parcursul anului 2021 dialogul social a deviat de la normalitate. Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății nu a activat. Astfel, problemele sociale și economice ale lucrătorilor din domeniul sanitar nu au fost examinate. Parteneriatul social a continuat să regreseze, cauza fiind pasivitatea Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății.

Pe parcursul întregului an, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de multiple ori a solicitat de la Ministerul Sănătății - partenerul social nivel de ramură, responsabil de activitatea Comisiei, să întreprindă acțiuni pentru activizarea lucrului acesteia, dar constatăm că Ministerul Sănătății nu a aplicat măsurile convenite pentru ca problemele angajaților și cele ce țin de dezvoltarea și reformarea sistemului de sănătate să fie soluționate în comun, prin respectarea principiilor dialogului social.

În așteptarea semnării acestui act normativ, precum și în virtutea

menținerii climatului de stabilitate și pace socială pentru toți salariații din ramura ocrotirii sănătății, contăm pe un dialog și parteneriat eficient cu Ministerul Sănătății, în calitate de organ central menit să asigure realizarea politicii guvernamentale în domeniul sănătății, și cu Compania Națională de Asigurări în Medicină, în calitate sa de principal finanțator al instituțiilor medicale.

4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative

Pe întreaga perioadă a anului 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a orientat potențialul spre procesul de elaborare și examinare a proiectelor de acte normative și a propunerilor ce vizează: reformele social-economice, îndeosebi a reformelor din sistemul sănătății; perfecționarea legislației muncii; asigurarea concilierii civice; soluționarea conflictelor în colectivele de muncă.

În anul de referință, au fost examinate, avizate și prezentate propuneri de perfecționare a mai multor legi, hotărâri de Guvern, ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății.

Este esențial să remarcăm unele proiecte de acte normative deosebit de importante, cum ar fi:

- Proiectul de hotărâre pentru aprobarea *Regulamentului cu privire la modul de solicitare și acordare a indemnizației unice pentru personalul decedat în lupta cu COVID-19 din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice.*
- Proiectul de hotărâre de Guvern pentru aprobarea *Regulamentului privind mecanismul de subvenționare a locurilor de muncă.*
- Ajustarea și completarea *Listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, în temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase*, aprobată prin anexa nr.1 la HG nr. 256/2018.
- Modificări la *Regulamentul cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală*, aprobat prin HG nr. 594/2002;
- Modificări la *Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală*, aprobat prin HG nr. 1387/2007.
- Modificare/completare a art. 141 și 165 din Codul Muncii (sub

egida MSMPS);

- Proiectul Convenției colective (nivel național) „Cu privire la evidența globală a timpului de muncă”.
- Modificare/completare a Listei profesiilor pentru care se permite durata zilnică a timpului de muncă de 12 ore, urmată de o perioadă de repaus de cel puțin 24 de ore, aprobată prin Convenția colectivă (nivel național) nr. 2/2004 „Timpul de muncă și timpul de odihnă”.
- Proiectul de hotărâre privind aprobarea Proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 69/2020 cu privire la instituirea unor măsuri pe perioada stării de urgență în sănătate publică și modificarea unor acte normative.
- Proiectul legii pentru modificarea Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021, nr. 256/2020.
- Proiectul de hotărâre cu privire la modificarea HG nr. 1016/2016.
- Proiectul de hotărâre cu privire la modificarea HG nr. 1020/2011 „Cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare”.
- Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative ce vizează propunerile de politici bugetar-fiscale pentru anul 2022.
- Proiectul de hotărâre privind modificarea HG nr. 1090/2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică”.
- Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală (pentru anii 2021-2025).

De menționat că la 16 aprilie 2021 membrii Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (FSSM) s-au întrunit, în regim online, în cadrul ședinței fiind trasate principalele obiective pentru perioada următoare și propuse câteva revendicări prioritare, cum ar fi:

1. Majorarea cu 40% a salariilor tuturor angajaților din sistemul de sănătate (categoria angajat medical și non-medical), începând cu 01.07.2021.

2. Recunoașterea COVID-19 drept boală profesională pentru

lucrătorii medicali implicați în tratamentul nemijlocit al virusului SARS-COV-2.

3. Diminuarea vârstei de pensionare și stabilirea unor facilități în determinarea stagiului de cotizare pentru lucrătorii din sectorul sănătății, care au fost implicați în tratamentul COVID-19.

Ulterior, la 21 mai 2021, reprezentanții Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) au venit cu un răspuns la revendicările înaintate de Federația Sindicală „Sănătatea”.

La prima revendicare Ministerul ne-a comunicat că după identificarea sursei de acoperire a mijloacelor financiare necesare pentru următoarea etapă de majorare urmează să fie înaintate modificări la Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016.

Totodată, autoritatea a menționat că Parlamentul Republicii Moldova a aprobat în prima lectură două proiecte de legi, care prevăd modificări la Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021, având drept scop acoperirea cheltuielilor necesare pentru majorarea salariilor cu 40% pentru angajații din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice, începând cu 01.07.2021.

La cea de-a doua revendicare a sindicatului către MSMPS, aceasta a precizat că vede oportună includerea maladii provocate de infecția cu noul Coronavirus SARS-CoV-2 în lista bolilor profesionale și propune crearea unui grup de lucru, care ar include specialiști din domeniul patologiilor profesionale, igienă și epidemiologie, pentru studierea detaliată a problemei.

Din păcate, un răspuns negativ am primit la cea de-a treia revendicare, prin care am solicitat diminuarea vârstei de pensionare și stabilirea unor facilități la determinarea stagiului de cotizare pentru lucrătorii din sectorul sănătății, care au fost implicați în tratamentul COVID-19. În răspunsul oficial, MSMPS a considerat că propunerea înaintată implică o deviere de la principiile de bază de organizare și funcționare a sistemului public de asigurări sociale, în special, în vederea respectării acestora și asigurarea sustenabilității financiare și sociale a sistemului public de pensii. Prin urmare, propunerea înaintată nu a fost susținută.

Pe parcursul anului 2021 nu au fost raportate cazuri majore de încălcare a prevederilor Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 privind plata muncii, acordarea concediilor anuale. Nu s-au înregistrat nici disponibilizări în masă a salariaților din ramură.

S-a constatat că pe parcursul anului 2021 nu s-a acordat importanța cuvenită activității comisiilor pentru dialog social în format angajator-salariați, ca mecanism de realizare a parteneriatului social la nivel de unitate. Atât unii conducători ai instituțiilor medicale, cât și unii lideri sindicali au neglijat ponderea funcționării eficiente a acestor comisii.

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale

Interesele salariaților, în cadrul organelor colegiale din unități, au fost reprezentate de către comitetele sindicale, care au avut ca scop apărarea drepturilor și intereselor membrilor de sindicat. Legislația muncii a Republicii Moldova prevede că în unitățile în care există organizații sindicale, salariații sunt reprezentați de organul electiv al acestora.

Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova sunt afiliate 239 de organizații sindicale.

Examinând datele statistice acumulate din organizațiile sindicale primare din instituțiile medicale, constatăm că în unitățile în care la lucrările organelor colegiale participă liderii sindicali, ponderea membrilor de sindicat este constantă sau în creștere.

Însă, observăm, cu regret, că interesele salariaților în cadrul unităților nu întotdeauna sunt reprezentate de organele electiv sindicale, așa cum prevede cadrul legal. Continuăm să remarcăm că unii lideri de sindicat sunt înlăturați, din diferite motive, de către administrație din componența organelor colegiale. În așa mod se încalcă grav legislația muncii, legislația sindicală și prevederile Convenției colective (nivel de ramură).

Tabel nr. 25. Procentul reprezentării organizației sindicale în organele colegiale ale instituției a. 2021

Denumirea organului colegial	%
Consiliul medical	61,82
Consiliul de administrare	65,43
Comisia permanentă de atestare și tarificare	59,54
Comisia pentru utilizarea rațională a investițiilor în Sănătate	68,60
Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă	78,12

4.5. Obiective pentru realizare în următoarea perioadă

1. *Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative.*
2. *Conlucrarea activă cu angajatorii, autoritățile publice locale și centrale.*
3. *Aplanarea conflictelor colective de muncă în baza principiilor parteneriatului social.*
4. *Utilizarea potențialului parteneriatului social întru dezvoltarea profesională și general-umană a personalității salariaților, asigurarea drepturilor și garanțiilor constituționale ale acestora.*
5. *Semnarea, în a doua jumătate a anului 2022, Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2021-2025.*
6. *Monitorizarea respectării prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convenției colective.*

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Activitatea sindicatelor în domeniul Securității și Sănătății în Muncă (SSM) are la bază o reglementare clară, prevăzută de Constituție, Codul muncii, Legea sindicatelor, Legea securității și sănătății în muncă și alte acte normative de nivel național, cât și de cele de nivel internațional: Convențiile și Recomandările OIM, standardele internaționale de muncă, Directivele Uniunii Europene etc. La insistența fermă a sindicatelor, Parlamentul Republicii Moldova a votat modificarea unor acte normative privind controlul de stat în domeniul SSM. Au fost aprobate noile atribuții ale Inspectoratului de Stat al Muncii, începând cu 01.01.2021, inclusiv cercetarea accidentelor de muncă grave și mortale. Un rol deosebit îl are Convenția colectivă nivel de ramură și Contractele colective de muncă la nivel de unități, care includ capitole distincte în domeniul SSM. Or, activitatea sindicală pe acest palier are o însemnătate socială deosebită, reieșind din condițiile și caracterul muncii diferitelor categorii și grupuri profesionale din ramura ocrotirii sănătății.

În condițiile pandemiei de COVID-19, practic, majoritatea absolută a lucrătorilor din sănătate, timp de peste doi ani, activează în condiții de risc sporit. În munca lor cotidiană lucrătorii din sănătate se pot confrunta cu diferiți factori nefavorabili ai mediului, inclusiv: substanțe chimice, agenți biologici, zgomot, vibrație, ultrasunet, radiație ionizantă și ne-ionizantă, acțiunea laser, intensitatea muncii, disconfort microclimatic, iluminat insuficient etc.

În procesul de exercitare a funcțiilor personalul medical poate fi expus acțiunii și altor riscuri profesionale specifice muncii lor, cum ar fi: stres psihologic asumat, stres legat de responsabilitate deosebită, stres legat de decesul pacienților, eforturi psiho-emoționale sporite,

suprasolicitare informațională, supra-oboseală cronică, surmenaj, ture de noapte, contactarea bolilor transmisibile, în special, în condițiile pandemiei de COVID-19, poziționarea incomodă a corpului (prioritar șezândă sau în picioare), nerespectarea regimului alimentar, tăieri sau împingeri cu instrumente ascuțite și ace utilizate, administrarea medicamentelor, violență la locul de muncă, agresiuni din partea pacienților și a terților, accidente rutiere, manipularea manuală a pacienților, împiedicare, alunecare, cădere, aparate sub presiune cu risc de incendii și explozii etc. Acestea și alte riscuri profesionale sunt prezente în activitatea lucrătorilor din sănătate. Obligația angajatorilor unităților cu participarea reprezentanților sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul SSM este să depisteze, evalueze aceste riscuri și, în baza lor, să asigure atestarea locurilor de muncă în conformitate cu actele normative în vigoare, în care acest proces este clar determinat. Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1335 din 10.10.2002. În multe unități din ramura sănătății nu s-a efectuat evaluarea factorilor de risc profesional și atestarea locurilor de muncă, inclusiv în 17 spitale raionale, 11 unități republicane încadrate în SAOAM, 9 instituții bugetare și de învățământ medical.

În baza art. 139 din Codul muncii al Republicii Moldova, Legii salarizării nr.847-XV din 14.02.2002, Hotărârii de Guvern nr.1487 din 31.12.2004 „Cu privire la aprobarea Listei-tip a lucrărilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare, pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare”, Hotărârii de Guvern nr. 1335 din 10.10.2002 nominalizată mai sus, altor acte normative de domeniu, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a elaborat și negociat cu partenerii sociali Anexa nr. 5 la Convenția colectivă, nivel de ramură „Lista-tip a ramurilor „Sănătate și protecție socială” a lucrătorilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare în mărimi fixe”.

La p. 2 al Anexei 5 este clar indicat că „În baza Listei-tip și în conformitate cu rezultatele atestării locurilor de muncă, conducătorii Unităților medicale, sociale și de învățământ, de comun acord cu organul sindical-reprezentant al salariaților, sunt obligați să elaboreze, să aprobe și să includă în Contractele colective de muncă Listele locurilor de muncă și ale lucrărilor concrete, pentru care salariaților li se vor stabili sporuri de compensare a muncii prestate în condiții nefavorabile și risc profesional pentru sănătate, cu specificarea acestor sporuri”. Mulți angajatori ignoră prevederile actelor normative enumerate și achită suplimentele la salarii pentru lucru în condiții nocive, fără atestarea locurilor de muncă cu consecințe negative, sancțiuni administrative pentru conducerea Unităților și financiare pentru salariați, aplicate de către organele de control financiar.

Evaluarea riscurilor profesionale trebuie să se facă la fiecare loc de muncă și are drept scop ca, în baza rezultatelor, să se elaboreze Planul anual de protecție și prevenire cu stabilirea măsurilor în temeiul aprecierii și clasificării riscurilor conform probabilității și gravității lor, Instrucțiunilor de securitate și sănătate, instruirii salariaților etc.

Majoritatea spitalelor raionale au raportat elaborarea și aprobarea planurilor anuale de protecție și prevenire. Totodată, este inexplicabil faptul că în circa 50 la sută dintre Centrele de Sănătate, inclusiv cele autonome și instituții republicane, lipsesc planurile respective.

O situație similară se atestă și la capitolul finanțării măsurilor de protecție și prevenire. Doar 14 angajatori din sănătate au respectat obligația lor privind alocarea surselor financiare în volum necesar, dar nu mai puțin de 2 la sută raportat la fondul de salarizare în conformitate cu art. 100.4 din Convenția colectivă nivel de ramură.

Pe parcursul anului de referință în ramura sănătății au fost înregistrate 41 accidente de muncă cu pierderea temporară a capacității de muncă. Cazuri de accidente de muncă grave sau mortale n-au fost înregistrate. La fel, nu s-au înregistrat cazuri de boli profesionale.

Morbiditatea cu pierderea temporară a capacității de muncă a lucrătorilor din ramura sănătății este în creștere față de nivelul anului precedent (924,1) și a constituit 1055,3 zile la o sută de salariați. În 40 de Unități indicatorii ITM depășesc indicatorul mediu pe ramură,

iar 16 Unități au raportat un nivel mai mare de 1500, iar 7 – un nivel ce depășește 2000 de zile la o sută de salariați. Creșterea respectivă a nivelului morbidității din ultimii doi ani poate fi explicată prin activitatea salariaților ramurii în condițiile pandemiei COVID-19.

În ramura sănătății continue să activeze peste opt sute de salariați cu diferit grad de dizabilitate. În anul 2021, doar 114 dintre ei au primit un ajutor material din partea administrației sau organului sindical.

Conform datelor Raportului anual, în anul 2020, au decedat 141 salariați din cauza infecției de COVID-19, inclusiv: 72 medici, 37 asistenți medicali, 13 infirmiere, 19 alt personal. În anul 2021 și-au pierdut viața 94 salariați, inclusiv: 33 medici, 26 asistenți medicali, 14 infirmiere și 21 alt personal.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a înaintat autorităților statului mai multe revendicări, printre care și recunoașterea infecției COVID-19 ca boală profesională, argumentând prin exemplul multor state europene. Potrivit Eurostat, 17 țări din Uniunea Europeană recunosc COVID-19 ca boală profesională, trei țări o consideră ca accident de muncă, în funcție de criteriile naționale, alte cinci state pot considera că aceasta este un accident de muncă sau o boală profesională. Este un exemplu clar, ce merită a fi urmat și de către autoritățile noastre, fără necesitatea unor studii aprofundate.

Arderea profesională este un fenomen puțin studiat și apreciat în societatea noastră. În ultimii ani se acordă mai multă atenție acestui fenomen, reieșind din importanța consecințelor lui sociale și individuale. Consecințele pentru Unități se pot manifesta prin scăderea productivității muncii, fluctuația cadrelor, absenteism, creșterea numărului de accidente de muncă și nivelului morbidității salariaților etc. Recunoaștem că fenomenul arderii profesionale la lucrătorii medicali este puțin cunoscut și practic nestudiat. Primele încercări de a obține o informație despre situația reală privind problema în cauză din Unitățile din sănătate ne demonstrează următoarele: în majoritatea Unităților din ramură n-a fost organizată monitorizarea fenomenului arderii profesionale la lucrătorii medicali, inclusiv în 25 spitale raionale, 80 centre de sănătate de diferit nivel, 14 instituții republicane și zece bugetare. Totodată, în 76 unități s-au înregistrat asemenea fenomene

(138 de cazuri). În 29 de unități există post de psiholog/specialist, care monitorizează fenomenul în cauză, consultă și acordă asistență medicală necesară. Rezultatele studiilor în domeniu, desfășurate peste hotare, au demonstrat că cei mai afectați de acest sindrom sunt lucrătorii medicali. Se cere o atitudine sporită asupra acestui fenomen și măsuri concrete de securitate și sănătate în muncă din partea angajatorilor și organelor sindicale din Unități.

Examenului medical trebuiau să fie supuși 35422 salariați sau 75 la sută dintre angajații în ramură. Au efectuat examenul medical la angajare și cel periodic 30391 salariați sau 85,7 la sută din potențialul determinat. Cuprinderea completă cu examene medicale calitative, excluderea formalismului în acest proces, ca scop al depistării precoce a maladiilor, este o responsabilitate a angajatorilor și organelor sindicale.

Mii de salariați din ramura sănătății s-au îmbolnăvit de COVID-19 în cadrul exercitării muncilor profesionale. Mulți dintre ei suportă urmări ale sănătății. Ei au nevoie de reabilitare în instituții curative și sanatoriale. Totodată, numai în unele Unități au fost alocate surse financiare pentru tratamentul suplimentar al 52 de salariați.

Un sistem eficient de SSM în unitate cere implicarea tuturor factorilor procesului de muncă, inclusiv a lucrătorilor și organului sindical – reprezentant al colectivului de muncă. În conformitate cu „Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a comitetului pentru securitate și sănătate în muncă”, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 95 din 05.02.2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10.07.2008, comitetul respectiv poate fi organizat în toate colectivele de muncă din sănătate, chiar și cele mai mici ce au de la 5 și mai mulți lucrători. Timp de 13 ani de la adoptarea Hotărârii de Guvern respective până în prezent 8 spitale raionale, 130 centre de sănătate de diferit nivel, 14 instituții republicane, 5 instituții bugetare n-au reușit organizarea și funcționarea comitetelor respective. Comitetul pentru securitate și sănătate în muncă asigură colaborarea angajatorului și lucrătorilor în vederea identificării măsurilor privind asigurarea securității și sănătății angajaților la locul de muncă. Comitetul se constituie la inițiativa oricărei dintre părți, pe principiul de paritate, din reprezentați ai

angajatorului și ai lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă. Ce le lipsește liderilor sindicali din unități să vină către angajatori cu asemenea inițiative?

În 13 instituții republicane și 8 spitale raionale lipsesc specialiști instruiți în domeniul SSM, lucrător desemnat, cât și acorduri încheiate cu servicii externe. Art. 100.2 din Convenția colectivă nivel de ramură stipulează clar: „Organizarea serviciului pentru securitatea și sănătatea în muncă în toate Unitățile care au 50 și mai mulți salariați. Organizarea serviciului medical în unitățile care au 300 și mai mulți salariați. În unitățile cu un număr mai mic de salariați modul de creare a acestor servicii se stabilește prin contractul colectiv de muncă”. Constatăm că serviciul medical este organizat numai în 12 Unități.

În majoritatea Unităților sunt elaborate instrucțiuni de securitate și sănătate în muncă, salariații sunt asigurați cu echipamente individuale de protecție și materiale necesare pentru respectarea regimului antiepidemic. Are loc evidența timpului de lucru și instruirea salariaților la locul de muncă. Reprezentanții lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul SSM – 25 persoane, pe motive obiective, n-au trecut instruirea respectivă de nivelul întâi.

Concluzii: Pandemia COVID-19 a cauzat prejudicii enorme ramurii ocrotirii sănătății și salariaților, inducând urmări grave pentru sănătatea lor și pierderi de vieți omenești. Se cer măsuri concrete de fortificare a sistemului de securitate și sănătate în muncă din Unități și reabilitarea salariaților care au suferit de boală.

Obiective în domeniul Securității și Sănătății în Muncă pe următoarea perioadă:

1. *Acordarea ajutorului metodic și consultativ organelor sindicale privind evaluarea factorilor de risc profesional și atestarea locurilor de muncă în instituțiile medico-sanitare.*
2. *Instruirea reprezentanților sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul SSM.*
3. *Constituirea și organizarea activității comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă în toate Unitățile din ramură.*
4. *Negocierea majorării sporurilor de compensare în sume fixe pentru munca în condiții nocive.*
5. *Reabilitarea anuală a lucrătorilor ramurii infectați de COVID-19 la locul de muncă.*
6. *Recunoașterea infecției COVID-19 ca boală profesională.*
7. *Colaborarea activă cu Inspectoratul Muncii al Sindicatelor și Inspectoratul de Stat al Muncii.*
8. *Elaborarea și editarea materialelor informative în domeniul SSM.*
9. *Participarea activă a liderilor organizațiilor sindicale primare, a reprezentanților sindicatelor cu răspunderi specifice în domeniul SSM la efectuarea vizitelor de lucru în colective, la cercetarea accidentelor de muncă de către inspectorii muncii și de comisiile de cercetare constituite la nivel de instituție în caz de producere a accidentelor de muncă cu pierderea temporară a capacității de muncă.*

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

Scopul primordial al Federației Sindicale „Sănătatea”, pentru anul 2021, în domeniul juridic a constatat în reprezentarea intereselor și protejarea drepturilor social-economice, profesionale, de muncă, colective și individuale ale membrilor de sindicat. În această perioadă dificilă pentru noi toți, generată de pandemia COVID-19, grijile față de membrul de sindicat, inclusiv remunerarea decentă, condițiile de muncă și respectare a altor drepturi fundamentale s-au aflat în centrul atenției Federației Sindicale „Sănătatea”.

Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat a fost și rămâne un deziderat al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Statutul Federației Sindicale „Sănătatea”, în articolele 7 și 8, consfințește obiectivele și formele de acțiuni ale Federației în vederea asigurării respectării principiilor de bază ale reglementării raporturilor de muncă și ale legislației cu privire la sindicate, statuate de actele internaționale și Constituția Republicii Moldova, cum ar fi: asigurarea dreptului salariaților la apărarea intereselor de muncă, inclusiv, prin sesizarea organelor de supraveghere și control, precum și a organelor judiciare; încheierea Convenției colective (nivel de ramură) și Contractelor colective de muncă în toate organizațiile membre și controlul realizării prevederilor acestora; asigurarea dreptului la soluționarea litigiilor individuale de muncă și conflictelor colective de muncă; asigurarea respectării drepturilor sindicale; îmbinarea reglementării de stat și a reglementării contractuale a raporturilor de muncă, precum și stabilirea garanțiilor de stat pentru asigurarea drepturilor salariaților și efectuarea controlului obștesc asupra respectării legislației muncii.

O provocare pentru sindicate este perfecționarea legislației muncii, astfel încât să asigure respectarea drepturilor și intereselor salariaților

membrilor de sindicat, care să corespundă necesităților reale ale pieței muncii din Republica Moldova, care ar fi în conformitate cu recomandările Directivelor Uniunii Europene și standardele Organizației Internaționale a Muncii.

Constituția Republicii Moldova (art. 43, alin.(4)) consfințește că dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al Convențiilor colective sunt garantate. Codul muncii al Republicii Moldova (art. 32, 34, 43, 44) stabilește obligativitatea semnării contractului pentru clauzele coordonate, procedurile privind divergențele, modificarea și completarea Contractului colectiv de muncă și răspunderea părților parteneriatului social.

În perioada de referință, în contextul dialogului social, activitatea Comisiei ramurale pentru consultări și negocieri colective a fost complicată. Totodată, situația pandemică a înrăutățit activitatea acestei structuri. Comisia nu s-a întrunit în ședințe ordinare pe parcursul anului 2021.

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care dreptul la muncă este un drept fundamental garantat și se află în strânsă corelație cu dreptul la protecție socială a angajaților, care include și securitatea și sănătatea în muncă. Pentru asigurarea integrală a dreptului la muncă este necesară garantarea unor asemenea condiții de desfășurare a procesului de muncă, încât viața, sănătatea și integritatea corporală a celor care își exercită acest drept fundamental să fie apărute.

Ca scop al sporirii veniturilor angajaților din domeniul ocrotirii sănătății, Federația Sindicală „Sănătatea” insistă pe majorarea valorilor de referință pentru plata sporului de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, pornind de la necesitatea majorării mărimii acesteia la 250 de lei și, respectiv, la 500 de lei, în funcție de gradul de nocivitate la locul de muncă.

Conform datelor din rapoartele anuale prezentate de către președinții organizațiilor sindicale, constatăm două evenimente/acțiuni de protest, care au avut loc în perioada de raportare.

Pe data de 4 octombrie 2021, Comitetul sindical al IMSP Spitalul Raional Telenești a organizat un flashmob la care au participat salariații instituției. Angajații de la instituția sus-menționată au cerut să le fie respectată munca, să nu fie denigrate și agresate cadrele medicale

care-și exercită obligațiunile de funcție, în special, în perioada în care majoritatea lucrătorilor medicali sunt nevoiți să activeze în condiții extrem de grele pentru a salva viețile pacienților infectați de COVID-19, dar și ale celor cu alte maladii. Participanții la flashmob au lansat și un mesaj de solidaritate cu toți lucrătorii medicali din țară în legătură cu respectarea valorilor de etică profesională. Flashmob-ul a durat 8 minute, în afara orelor de muncă.

Pe parcursul anului 2021, sindicatele au solicitat repetat modificarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea acordării premiului anual pentru rezultatele anului 2020 și alocarea mijloacelor financiare pentru acordarea premiului anual aferent anilor 2020 și, ulterior, anului 2021.

Președintele Federației Sindicale „Sănătatea”, în colaborare cu conducerea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și președinții Centrelor sindicale național-ramurale din sectorul bugetar, a participat la conferința de presă din 05.12.2021, în cadrul căreia s-a decis pichetarea sediului Parlamentului Republicii Moldova, care a avut loc pe 6 decembrie 2021.

Printre protestatari au fost reprezentanți din instituții cu apartenență la Federația Sindicală „Sănătatea”, și anume Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”, Centrul Național de Transfuzie a Sângelui, Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii, Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copii de Vârstă Fragedă, Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii.

La acțiunea sus-menționată liderul sindical de la Centrul Național de Transfuzie a Sângelui a făcut o declarație, în care a accentuat problemele cu care se confruntă angajații membri de sindicat din sectorul bugetar al ramurii ocrotirii sănătății.

Insistența sindicatelor, inclusiv a participanților de la mitingul de protest din 6 decembrie 2021, s-a ales printr-o serie de declarații cu privire la premiul anual. Dan Perciun, președintele Comisiei parlamentare pentru protecție socială, sănătate și familie, în cadrul unui briefing de presă în Parlament, precum și ministrul Finanțelor, Dumitru Budianschi, în cadrul ședinței Comisiei parlamentare

economie, buget și finanțe, au dat asigurări că premiul anual pentru rezultatele anului 2021 va fi acordat din contul mijloacelor disponibile ale instituțiilor bugetare. În cazul insuficienței mijloacelor financiare pentru plata premiului anual pentru rezultatele activității în anul 2021, pentru unele instituții bugetare, în Bugetul de Stat pe anul 2022 sunt prevăzute sumele necesare întru acordarea premiului pentru anul 2021 pentru primele 3 luni ale anului 2022. Concomitent, în Bugetul de Stat pentru anul 2022 sunt prevăzute sumele necesare pentru plata premiului anual aferent anului 2022.

Totodată, Ministrul Finanțelor a enunțat faptul că, în anul 2022, va fi inițiat procesul de discuții pentru perfecționarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, la care vor participa și reprezentanții sindicatelor, eliminând lacunele existente și asigurând o echitate în salarizare.

Tabelul nr 26. Date privind conflictele și litigiile de muncă

Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Acțiuni de protest, total,	-	-	-	-	2
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	-	-	-	-	1
1.3.	Mitinguri	-	-	-	-	-
1.4.	Altele	-	-	-	-	1
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	-	-	-	-	136
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	1
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total,	153	73	105	86	48
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	112	65	28	60	34
5.	Adresări în judecată, total,	18	21	17	9	11
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	12	8	7	3	3

Conform datelor din tabel, constatăm că în instituțiile cu apartenență la Federație, din cele 48 de litigii individuale de muncă, 34 au fost soluționate pozitiv drept rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul. Alți 3 lucrători medicali au fost restabiliți în funcție de către instituțiile de drept. La data de 01.01.2022, două litigii de muncă

se aflau în proces de judecată.

În anul de referință, au parvenit 14125 de adresări în adresa comitetelor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” (tabelul nr. 27.)

Tabelul nr. 27. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2017	2018	2019	2020	2021
Total adresări, inclusiv					
Acordarea ajutorului material	823	798	907	1088	8580
Tratament balneosanatorial	709	862	839	1007	1054
Concedierea /desfacerea din inițiativa angajatorului a Contractelor individuale de muncă (CIM)	106	164	129	155	122
Acordarea spațiului locativ	19	9	14	17	45
Încălcarea disciplinei muncii	216	176	213	255	418
Mulțumiri	941	615	823	987	555
Normarea și remunerarea muncii	498	329	502	604	432
Plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă	135	119	107	128	540
Diverse	956	197	562	674	2322

În cazul concedierii din inițiativa administrației, din cei 122 de salariați concediați, 112 angajatori au solicitat opinia prealabilă consultativă a organului sindical din cadrul instituțiilor, prin notificarea organului respectiv. Prin urmare, la ședințele comitetului sindical au fost examinate demersurile menționate și au fost concediați 26 de salariați membri de sindicat în baza opiniei consultative a organelor sindicale corespunzătoare.

Din rapoartele anuale recepționate de la organele de conducere ale organizațiilor sindicale pentru anul 2021, s-a constatat că au fost aplicate 418 sancțiuni disciplinare angajaților din sectorul ocrotirii sănătății, inclusiv 167 de lucrători medicali au fost sancționați pentru încălcarea actului medical. Acestea au fost aplicate pentru nerespectarea procedurii operaționale de serviciu, încălcarea obligațiilor de serviciu, îndeplinirea nesatisfăcătoare a documentației, prezentarea rapoartelor

medico-legale cu întârziere, sustragerea medicamentelor, nerespectarea clauzei de confidențialitate, abateri în realizarea procesului de vaccinare a copilului, precum și alte încălcări.

În anul de referință, s-au acordat 11507 de stimulări pentru succese în muncă și activitate sindicală.

În semn de omagiu și gratitudine pentru curajul, devotamentul și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă în realizarea actului medical, riscându-și propria viață pentru salvarea altor vieți omenești în perioada pandemiei COVID-19, Președintele Republicii Moldova, în anul 202, a conferit post-mortem „Ordinul de Onoare” pentru 125 de lucrători medicali membri de sindicat. Printre aceștia se regăsesc medici, asistenți medicali, felceri, infirmieri, moașe, farmaciști, laboranți, profesori universitari și directori ai instituțiilor medico-sanitate publice, care au decedat în timpul exercitării obligațiilor de funcție în perioada pandemică. Distincțiile au fost acordate prin decret prezidențial cu ocazia Zilei lucrătorului medical și a farmacistului.

Analizând adresările membrilor de sindicat la organul sindical cu privire la plata concediilor medicale se atestă o creștere a acestora, în anul 2021 (540 adresări) comparativ cu anul 2020 (128 adresări), inclusiv tergiversarea achitării indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă salariaților.

De menționat că în adresa organului sindical au parvenit adresări privind reglementarea timpului de muncă de la 319 membri de sindicat și alte 129 privind transferul la un alt loc de muncă, fără acordul salariatului.

Drepturile sindicale și de muncă constituie drepturi fundamentale ale omului. Federația Sindicală „Sănătatea” contribuie la apărarea lor prin toate formele de acțiuni, ce țin de competența sa conform legislației în vigoare. În perioada de referință, Federația „Sănătatea” a examinat și întreprins măsuri pentru soluționare a 30 de petiții și adresări parvenite de la membrii de sindicat, prin care s-au invocat diverse încălcări ale legislației muncii.

Examinând adresările și petițiile salariaților cu referință la încălcarea drepturilor ce le aparțin, s-a constatat că aceste încălcări se referă la: retribuirea muncii suplimentare; retribuirea muncii în caz de cumulare

a profesiilor (funcțiilor) și de îndeplinire a obligațiilor de muncă ale salariaților temporar absenți; nerespectarea procedurii de concediere a persoanelor pensionate pentru limită de vârstă ori vechime în muncă; nerespectarea procedurii de aplicare a sancțiunii disciplinare; neacordarea concediului de odihnă anual suplimentar; neachitarea concediului medical și altele. Acestea țin de drepturile și garanțiile fundamentale ale salariaților, în lipsa cărora nu poate fi instituit un echilibru eficient de raporturi de muncă stabilite între salariați și angajatori sau reprezentanții acestora în procesul determinării și realizării drepturilor și intereselor de muncă, sociale și economice ale părților.

În perioada de referință, au fost acordate răspunsuri la multiple întrebări parvenite prin poșta electronică și la telefon de la membrii de sindicat referitor la: temeiurile de fapt și de drept ale aplicării sancțiunii disciplinare; retribuirea muncii prestate în condiții nefavorabile; reținerile din salariu; acordarea indemnizației unice în valoare de 16 mii de lei personalului medical al instituțiilor medicale care s-au îmbolnăvit de COVID-19 în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu; acordarea indemnizației unice pentru personalul decedat în lupta cu COVID-19 din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice etc.

Codul muncii al Republicii Moldova, în articolele 49 și 68, prevede că toate raporturile de muncă se reglementează prin încheierea și modificarea Contractului individual de muncă. Ținem să menționăm că pe parcursul anului 2021 au parvenit mai multe petiții, adresări privind concedierea /desfacerea din inițiativa angajatorului a Contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum și al celui pe durată determinată cu salariații care dețin statutul de pensionar pentru limită de vârstă, în temeiul art.86 alin.(1) lit.y1) din Codul muncii.

Tot mai des se adresează persoane pensionate pentru limită de vârstă, care dispun de Contracte individuale de muncă încheiate pe o durată nedeterminată, dar sunt intimidat sau constrânse să semneze acorduri adiționale la Contractul individual de muncă, prin care se modifică durata inițială în durată determinată.

Codul muncii, prin prevederile articolului 55 alin.(1) lit.f), stipulează că, Contractul individual de muncă poate fi încheiat pe durată

determinată, conform art.54 alin.(2) din Codul muncii, cu persoanele pensionate, potrivit legislației în vigoare, pentru limită de vârstă ori vechime în muncă (sau care au obținut dreptul la pensie pentru limită de vârstă ori vechime în muncă) și **nu sunt încadrate în câmpul muncii** - pe o perioadă de până la 2 ani, care, la expirare, poate fi prelungită de părți în condițiile art.54 alin.(2) și ale art.68 alin.(1) din Codul muncii.

În acest context, din art.184 alin. (1) și (2) din Codul muncii rezultă că angajatorul este obligat să preavizeze salariatul (cu 14 zile calendaristice înainte – în caz de concediere din motivul deținerii de către salariat a statutului de pensionar pentru limită de vârstă și să îi acorde cel puțin o zi lucrătoare pe săptămână, cu menținerea salariului mediu, pentru căutarea unui alt loc de muncă), prin ordin, sub semnătură, despre intenția sa de a desface Contractul individual de muncă (prin concediere) în temeiul art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii.

Dacă salariatul pensionar este membru de sindicat, atunci angajatorul este obligat să respecte suplimentar cerințele art.87 alin.(1) din Codul muncii, conform căruia concedierea membrilor de sindicat în temeiul art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii poate avea loc doar cu consultarea prealabilă a organului (organizatorului) sindical din unitate. În timpul examinării petițiilor se constată încălcarea drepturilor salariaților membri de sindicat.

Potrivit Notei la art.86 alin.(1) din Codul muncii (care are caracter normativ), persoanele concediate în temeiul art.86 alin.(1) lit.y¹) din Codul muncii (adică cele care dețin statutul de pensionar pentru limită de vârstă) pot fi angajate ulterior pe o durată determinată, conform art.55 alin.(1) lit.f) din Codul muncii:

- fie la unitatea precedentă (în care au activat până la data concedierii lor);
- fie la orice altă unitate (în care vor activa după data concedierii lor de la locul de muncă precedent).

Pe parcursul anului 2021 angajații Federației au participat la multiple webinare/videoconferințe Zoom la nivel național și internațional, ateliere de lucru, în cadrul cărora au avut loc discuții pe marginea aplicării în practică a prevederilor legislației muncii.

Trebuie de menționat că se depun eforturi comune din partea

partenerilor sociali pentru a crea condiții atractive de muncă și de remunerare demnă a muncii personalului, întru asigurarea instituțiilor medicale cu personal calificat. Totodată, mai există rezerve la capitolul mecanisme de acordare a facilităților către tinerii specialiști, prevăzute doar pentru cei care se angajează în câmpul muncii în mediul rural. Or, un atare mecanism este unul inefficient și neatractiv, în opinia sindicatelor.

Federația Sindicală „Sănătatea” rămâne fermă pe poziția de promovare, realizare și pe viitor a politicilor concrete orientate spre sporirea nivelului de viață și îmbunătățirea condițiilor la locul de muncă, conform standardelor europene.

Federația Sindicală „Sănătatea” își propune următoarele obiective principale în domeniul juridic pentru anul 2022:

1. *Întreprinderea măsurilor ce țin de competența sa în vederea neadmiterii diminuării drepturilor și garanțiilor juridice ale salariaților-membri de sindicat, prevăzute de normele dreptului internațional, Constituția Republicii Moldova, Codul muncii al Republicii Moldova, Legea sindicatelor, precum și de alte acte normative din domeniul muncii și ale drepturilor sindicale.*
2. *Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat în reglementarea raporturilor de muncă.*
3. *Efectuarea controlului obștesc privind respectarea legislației și a altor acte normative în domeniul muncii la instituțiile medicale, de comun cu:*
 - *președintele Consiliului municipiului Chișinău;*
 - *președintele Consiliului municipiului Bălți;*
 - *Inspectoratul Muncii al Sindicatelor din cadrul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.*
4. *Reprezentarea intereselor membrilor de sindicat în relațiile cu angajatorii, administrația publică centrală și locală, organele de justiție, în organizațiile sindicale naționale și internaționale.*
5. *Examinarea și avizarea proiectelor de legi și altor acte normative, care au ca obiectiv reglementarea drepturilor și intereselor profesionale, de muncă, economice și sociale ale membrilor de sindicat.*

6. *Examinarea petițiilor, adresărilor parvenite de la membrii de sindicat.*
7. *Acordarea ajutorului metodologic și consultativ la elaborarea Contractelor colective de muncă, la nivel de unitate.*
8. *Acordarea ajutorului metodologic și consultativ în domeniul raporturilor de muncă și în domeniul securității și sănătății în muncă la instituții cu privire la perfectarea actelor normative la nivel de unitate (inclusiv, evaluarea riscurilor profesionale, atestarea locurilor de muncă); instruirea personalului; constituirea comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă în cadrul unităților etc.*
9. *Informarea și instruirea membrilor de sindicat în domeniul raporturilor de muncă și în domeniul securității și sănătății în muncă.*
10. *Promovarea respectării principiului de demnitate în muncă.*
11. *Neadmiterea discriminării la locul de muncă, inclusiv pe criteriu de vârstă.*
12. *Contribuirea la soluționarea litigiilor individuale de muncă și a conflictelor colective de muncă, în modul stabilit de Codul muncii al Republicii Moldova și de alte acte normative.*
13. *Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de raporturile de muncă.*
14. *Asigurarea respectării drepturilor sindicale.*
15. *Colaborarea la nivel național și internațional cu organizațiile sindicale devotate principiilor sindicalismului autentic: independență, democrație, solidaritate.*

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, pe parcursul anului 2021, și-a organizat și desfășurat activitățile sale spre realizarea prevederilor Programului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, adoptat de către Congresul VII din 23 octombrie 2020, precum și ale Programului de activitate pe anul 2021, aprobat de către Consiliul Republican din 16 aprilie 2021, cât și prevederile hotărârilor organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea”, ce țin de consolidarea organizațiilor sindicale și de perfecționarea activităților organizatorice, promovarea valorilor sindicalismului democratic; conjugarea eforturilor întru apărarea drepturilor și promovarea intereselor de muncă, economice, profesionale și sociale ale membrilor de sindicat și familiilor acestora; perfecționarea structurii organizatorice la nivel teritorial; îmbunătățirea condițiilor de activitate ale organelor sindicale.

Concomitent, Federația Sindicală „Sănătatea” a continuat fortificarea organizațională și de efectiv, solidarizarea organizațiilor sindicale de toate nivelurile; sporirea atractivității și credibilității organizațiilor sindicale primare; intensificarea motivației apartenenței la sindicat și recrutarea de noi membri.

În perioada de referință, membrii de sindicat au participat la diverse activități desfășurate în colective în vederea îmbunătățirii situației socio-economice a salariaților membri de sindicat, antrenării cât mai intense în activitățile sindicale a femeilor și a tinerilor.

Activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anul 2021, poate fi apreciată drept una eficientă.

Analizând indicii cu privire la evoluția structurii organizatorice, constatăm că la 01 ianuarie 2022 la balanța Federației Sindicale „Sănătatea” se află 239 organizații sindicale primare. Acestea reprezintă salariați membri de sindicat din cadrul unităților medicale, farmaceutice și de învățământ public de profil, inclusiv 32 de organizații sindicale raionale, 30 de Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară, 45 de organizații sindicale primare din instituțiile republicane amplasate în toată țara și 2 Consilii municipale (tabelul nr. 28).

Tabelul nr. 28. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	Inclusiv			
		Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale	Organizații sindicale primare din IMSP republicane
2017	274	30	32	2	45
2018	240	30	32	2	45
2019	239	30	32	2	45
2020	239	30	32	2	45
2021	239	30	32	2	45

Menționăm că, în pofida faptului că anul 2021 a fost un an pandemic cauzat de răspândirea virusului Sars-Cov 2, organizațiile sindicale primare din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și-au păstrat integritatea și solidaritatea. La moment, putem afirma cu certitudine că în ultimii ani înregistrăm o stabilitate la capitolul numărul organizațiilor primare.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale de către liderii organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, se relevă următoarea componență numerică a organizațiilor sindicale: numărul total de organizații sindicale – 239, inclusiv 6 organizații cu un număr total de 1000 membri și mai mult; 29 – de la 401 la 1000; 82 organizații sindicale – de la 101 la 400; 101 – de la 16 la 100 și 21 de organizații sindicale – de la 3 la 15 membri de sindicat (tabelul nr. 29).

Totodată, menționăm că din numărul total de organizații sindicale membre ale Federației „Sănătatea” una este din sectorul privat, și anume Clinica de Medicină Estetică „Sancos”.

Tabelul nr. 29. Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (la 1 ianuarie 2021)

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat				
		de la 3 la 15	de la 16 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001
Din sectorul public	238	21	101	81	29	6
Din sectorul privat	1	-	-	1	-	-
Total	239	21	101	82	29	6

În anul de referință, afilierea la sindicat în majoritatea instituțiilor prezenta 80-90% din numărul total al salariaților din instituțiile medico-sanitare publice aflate la balanța Federației Sindicale „Sănătatea”. 100% constituie următoarele instituții: Centrul Ftiziopneumologic de Reabilitare pentru Copii „Cornești” (Ungheni); Centrul de Recuperare pentru Copii (Ceadâr-Lunga); Centrul de Plasament și Reabilitare pentru Copiii de Vârstă Fragedă; Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”; Colegiul de Medicină din Ungheni; Sanatoriul „Bucuria-Sind”; IMSP Spitalul raional Anenii Noi; IMSP Spitalul raional Basarabeasca; IMSP Spitalul raional Sângerei; IMSP Spitalul raional Telenești; IMSP Centrul de sănătate Basarabeasca; IMSP Centrul de sănătate Briceni; IMSP Centrul de sănătate Căușeni; IMSP Centrul de sănătate Ocnița; IMSP Centrul de sănătate Sângerei; IMSP Centrul de sănătate Telenești. În 11 colective de muncă ale instituțiilor medicale se înregistrează o rată de sindicalizare de doar 50-70 la sută. Din păcate, în 3 colective de muncă rata de sindicalizare este sub cincizeci la sută.

Analizând indicii apartenenței la sindicat, constatăm, potrivit datelor prezentate de către președinții organizațiilor sindicale, că la evidență, la 01 ianuarie 2022, sunt 42762 membri de sindicat, ceea ce constituie 91,01% din numărul total de angajați – 46981 în instituțiile medico-sanitare publice, farmaceutice și de învățământ, care se află la evidența sindicală a Federației (tabelul nr. 30).

Tabelul nr. 30. Evoluția fluctuației membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au renunțat la calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
				Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2016	47510	43110	5649	244	5306	99
2017	48006	43540	3931	227	3652	52
2018	47711	42898	3787	642	4363	52
2019	47391	42890	4239	272	3944	118
2020	46257	41903	3591	337	3172	82
2021	46981	42762	3238	298	2847	93

De la 01 ianuarie 2021 și până la 01 ianuarie 2022, au renunțat la calitatea de membru de sindicat, pe diferite motive – 3238 persoane. Din acestea au abandonat sindicatul, din proprie dorință, 298 membri de sindicat; pe motiv de concediere – 2847 membri; pe alte motive – 93 persoane.

Menționăm că din numărul total de membri de sindicat – 42762, 13753 sunt tineri (cu vârsta cuprinsă până la 35 de ani) sau 32,2 la sută. Conform datelor din rapoartele anuale, constatăm că din numărul total de tineri membri de sindicat, 7269 au vârsta până la 35 ani și sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ cu profil medical, încadrați în câmpul muncii. În instituțiile de învățământ din sectorul sănătății, precum Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de medicină din mun. Bălți, raioanele Cahul, Orhei, Ungheni, în anul de referință, și-au făcut studiile 7305 de studenți și elevi, dintre care 6483 fiind membri de sindicat (*tabelul nr. 31*).

Tabelul nr. 31. Cota sindicaliștilor tineri (până la 35 de ani) în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți / elevi		
		Numărul tinerilor	Procentul apartenenței la sindicat	Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2017	43540	13932	31,9	8697	7286	83,7
2018	42898	13480	31,4	8375	5870	70,08
2019	42890	13471	31,4	8230	6021	73,2
2020	41903	13640	32,5	7930	6292	79,3
2021	42762	13753	32,2	7305	6483	88,7

Subliniem că din numărul total de membri de sindicat – 42762, 35942 sunt femei, adică 84,05 la sută. Analizând datele statistice, constatăm că în cele 239 de organizații sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, 166 de președinți sunt femei ori 69,4 la sută. Astfel, la nivel de Consilii municipale președinți sunt 1 bărbat și 1 femeie sau 50% la 50%. La nivel de organizații sindicale primare din cadrul instituțiilor republicane, din numărul total de 45 de președinți, 19 sunt femei sau 42,2 la sută; în asociațiile sindicale raionale din asistența medicală primară, din totalul de 30 președinți, 25 sunt femei sau 83,3 la sută; în organizațiile sindicale raionale, din totalul de 32 președinți, 17 sunt femei sau 53,1 la sută.

Totodată, menționăm că din numărul total de membri ai Biroului Executiv – 21, doar 9 sunt femei sau 42,9 la sută, iar din numărul total de membri ai Consiliului Republican – 135, 83 sunt femei sau 61,2 la sută. Însă, în componența Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” toți membrii, inclusiv președintele, sunt femei, în total 5 (*tabelul nr. 32*).

Este important de menționat că femeile se implică activ în diverse activități sindicale, inclusiv educaționale, organizate la nivel local și republican, fapt care sporește soluționarea pozitivă a diverselor probleme.

Tabelul nr. 32. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2017	43540	33961	77,9
2018	42898	34404	80,1
2019	42890	35468	82,6
2020	41903	34603	82,5
2021	42762	35942	84,05

Echipa Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în perioada de referință, a monitorizat ca organizațiile sindicale de toate nivelurile să-și organizeze și desfășoare activitățile în strictă conformitate cu actele normative aprobate de către Biroul Executiv, Consiliul Republican, Congresul și prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

Or, în anul 2021, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a organizat și desfășurat ședința în plen a Consiliului Republican pe data de 10 aprilie. Ținându-se cont de prevederile articolului 38 alin. (1) din Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, hotărârii Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nr. 02-038 din 03.03.2021 „Cu privire la convocarea ședinței în plen a Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”, prevederilor Dispoziției nr. 1 din 01.04.2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și întru asigurarea securității și protejării sănătății membrilor Consiliului Republican și ai Comisiei de Cenzori, ședința în plen a Consiliului Republican a avut loc în format online. În conformitate cu hotărârea Congresului VII al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 23 octombrie 2020, nr. VII-07 „Cu privire la alegerea organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova” a fost aprobată componența numerică (135 de membri) și nominală a Consiliului Republican și au fost aleși membrii Comisiei de cenzori (în număr de 5 persoane) al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe perioada 2020-2025. Astfel, la ședință, din numărul total de 135 de membri ai Consiliului Republican au fost prezenți 103, și din numărul total de 5 membri ai Comisiei de cenzori au fost prezenți 4.

Pe parcursul lucrărilor ședinței în plen a Consiliului Republican au fost puse în discuție următoarele subiecte: Cu privire la calitatea de membru al Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova; Cu privire la raportul anual 2020: realizări, probleme, soluții; Cu privire la raportul Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind activitatea în anul 2020; Cu privire la Revendicările Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 16 aprilie 2021; Cu privire la delegarea reprezentanților Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în Consiliul General al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

În anul 2021 au fost organizate și desfășurate ședințe ale Biroului Executiv, în conformitate cu prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea”, după cum urmează: 03 martie 2021; 16 iunie 2021; 10 septembrie 2021; 30 noiembrie 2021 și 22 decembrie 2021. În cadrul ședințelor au fost examinate diverse chestiuni, dintre cele mai relevante fiind: „Cu privire la crearea Comisiei pentru elaborarea proiectului Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2022-2025.”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea ședinței de lucru a Comisiei pentru elaborarea proiectului Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025”; „Cu privire la convocarea ședinței în plen a Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la acordarea asistenței metodice membrilor organelor de conducere ale organizațiilor sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la reacția autorităților la revendicările și sesizările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova referitor la remunerarea muncii și garanțiile sociale stabilite salariaților din sectorul sănătății”; „Cu privire la activitatea financiară”; „Cu privire la activitățile educaționale”; „Cu privire la decorarea liderilor și activiștilor sindicali cu Medalia și Diploma de merit ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la realizarea Planului biletelor de tratament balneosanatorial pe anul 2020”; „Cu privire la prezentarea rapoartelor anuale de activitate a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pe anul 2021”; „Cu privire la abonarea organizațiilor sindicale la săptămânalul „Vocea poporului”, pentru anul 2022”, „Cu privire la modificarea

hotărârii Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” nr.04-41 din 10.09.2021 „Cu privire la aprobarea membrilor în componența nominală a Comisiei pentru consultări și negocieri colective în domeniul sănătății din partea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; Cu privire la aprobarea propunerilor Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru includerea în proiectul Planului de activitate al Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, pentru anul 2022”; „ Cu privire la propunerile Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la proiectul Planului de activitate al Comisiei pentru consultări și negocieri colective (nivel de ramură) în domeniul sănătății”; „ Cu privire la Planul de activitate a Biroului Executiv al al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pentru anul 2022”.

Analizând activitatea organelor electiv de conducere, observăm că în anii de referință nu au avut loc încălcări ale prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” (tabelul nr. 33).

Tabelul nr. 33. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Activități	2017	2018	2019	2020	2021
Congrese	-	-	-	1	-
Ședințe ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”	1	1	1	2	1
Ședințe ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”	6	5	4	6	
Ședințe ale Consiliilor organizațiilor sindicale teritoriale	64	64	64	64	64
Ședințe ale Birourilor Executive ale organizațiilor sindicale teritoriale	1008	1538	1874	1526	1472
Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	476	365	358	345	327
Ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare	2052	1749	1947	1439	1381

Conform datelor prezentate de către liderii de sindicat în formularele rapoartelor anuale, constatăm că în anul 2020 au fost organizate 64 de ședințe ale Consiliilor organizațiilor sindicale teritoriale, 1472 de ședințe ale Birourilor Executive ale organizațiilor sindicale teritoriale, 1381 de

ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare și 327 de adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare.

Remarcăm că în cadrul acestor ședințe, organele electiv de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile au examinat chestiuni cu privire la: respectarea prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convenției colective; respectarea normelor privind salarizarea și protecția muncii; avizarea proiectelor de acte normative; acordarea înlesnirilor, compensațiilor și altor garanții sociale; premiarea și acordarea ajutorului material; înaintarea propunerilor pentru elaborarea proiectului Convenției colective pe anii 2022-2025; finanțarea instituțiilor medicale; organizarea odihnei și întremării sănătății salariaților și a copiilor membrilor de sindicat; stimularea muncii și acordarea concediilor activului sindical; acordarea suportului financiar organizațiilor sindicale; evaluarea activității organizației sindicale etc. Anul 2021, fiind an pandemic, a impus involuntar fiecărei organizații sindicale primare câteva subiecte primordiale și absolut necesare și anume: instruirea și informarea personalului medical privind riscurile profesionale; asigurarea personalului medical cu echipament individual special de protecție; organizarea examenului medical și supravegherea permanentă a stării sănătății lucrătorilor; monitorizarea respectării măsurilor de protecție a salariaților; informarea despre situațiile care pun în pericol viața sau securitatea angajaților din sistemul de sănătate la locul de muncă; semnalizarea despre lipsa echipamentelor de protecție; monitorizarea timpului de repaus al angajaților; acordarea atenției deosebite condițiilor de muncă și depunerea eforturilor majore pentru asigurarea cu mijloace de protecție individuală și colectivă a salariaților din toate instituțiile medico-sanitare, respectarea dreptului fiecărui salariat la condiții echitabile de muncă.

Legislația actuală asigură organele de conducere ale organizațiilor sindicale primare cu prevederi legale prin care angajatorii sunt obligați să acorde gratuit organului sindical din instituție încăpere pentru activitatea eficientă a echipei sindicale, înzestrată cu inventar necesar și mijloace de comunicare.

Analizând datele prezentate în rapoartele anuale de către președinții comitetelor sindicale, constatăm că la capitolul asigurarea condițiilor

pentru activitatea organului sindical mai există lacune. Astfel, din 239 de organizații sindicale marea majoritate dispune de telefon; 86 – de fax; 78 – de tehnică de multiplicare; 116 – de panouri informative; 95 – de calculatoare. Totodată, menționăm că unele comitete, și anume 44, au creat bibliotecă sindicală, astfel, oferindu-le membrilor de sindicat posibilitatea de a se informa. Trebuie să recunoaștem că o bună parte dintre președinții comitetelor sindicale dispun de transport la solicitare către directorul Unității.

Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova examinează permanent respectarea prevederilor actelor normative privind problema în cauză și în repetate rânduri a propus conducătorilor unităților medicale să asigure condiții de activitate pentru organul sindical conform prevederilor legislației în vigoare. Cu regret, până-n prezent se mai atestă cazuri de nerespectare a acestor prevederi.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își va orienta activitatea de viitor în domeniul organizatoric pe următoarele:

- 1. Monitorizarea realizării prevederilor Programului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, adoptat de Congresul VII din 23 octombrie 2020 privind domeniul consolidării, fortificării și solidarizării sindicatului.*
- 2. Consolidarea structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prin promovarea unității în cadrul organizațiilor sindicale de toate nivelurile.*
- 3. Monitorizarea desfășurării activității Comitetelor sindicale, inclusiv a organizațiilor sindicale primare, în conformitate cu prevederile Statutului și hotărârilor organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, de toate nivelurile.*
- 4. Implicarea membrilor de sindicat în procesul de apărare a drepturilor și intereselor de muncă, profesionale și social-economice ale angajaților.*
- 5. Intensificarea activității privind asigurarea condițiilor adecvate de muncă pentru organele de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile, conform prevederilor actelor normative ale Republicii Moldova.*

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Sindicatele reprezintă un important factor de echilibru social, una dintre instituțiile esențiale ale societății civile actuale și ale statelor democratice contemporane, unul dintre partenerii negocierilor colective și al dialogului social, care au jucat, joacă și vor juca un rol deosebit în dezvoltarea drepturilor omului atât în Republica Moldova, cât și peste hotarele ei.

Legislația actuală a Republicii Moldova evidențiază dreptul la asociere și creare a sindicatelor într-o serie de acte normative.

Constituția Republicii Moldova reglementează în art. 42, dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate. Prevederile articolului respectiv se fundamentează pe un complex de acte internaționale la care Republica Moldova este parte, și anume: art. 23, alin. (4) din Declarația Universală a Drepturilor Omului; art. 8 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale; art. 5 din Carta Socială Europeană (revizuită); art. 2 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind libertatea sindicală și apărarea dreptului sindical nr. 87/1948 și altele. Așadar, în temeiul acestor acte internaționale, art. 42 din Constituție oferă un caracter distinct dreptului lucrătorilor la asociere în sindicate.

În aceeași ordine de idei, subliniem că Legea sindicatelor prevede expres că legislația cu privire la sindicate este constituită din: „Constituție, prezenta lege, alte acte normative, precum și din actele internaționale la care Republica Moldova este parte”. Totodată, Legea sindicatelor specifică drepturile, libertățile și obligațiile organizațiilor sindicale la întrunire, asociere și realizare a drepturilor sale.

La nivel național, Codul muncii al Republicii Moldova prevede

drepturile organelor sindicale la efectuarea controlului asupra respectării legislației muncii și garanțiile activității lor. Drepturile de bază ale sindicatelor cuprind: apărarea drepturilor și intereselor membrilor de sindicat; dreptul de a participa la administrarea unității; dreptul de a participa la elaborarea proiectelor de programe social-economice și de acte normative; dreptul la negocieri colective, la încheierea Contractelor colective de muncă și la monitorizarea respectării prevederilor acestora; drepturile în domeniul securității și sănătății în muncă și protecției mediului înconjurător; dreptul la protecția socială; dreptul la efectuarea controlului obștesc asupra respectării legislației muncii; informarea prealabilă a sindicatelor despre lichidarea, reorganizarea unității sau schimbarea formei de proprietate ș.a.

Drepturile sindicale și de muncă constituie drepturi fundamentale ale omului. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova se angajează să contribuie la apărarea lor prin toate formele de acțiuni ce țin de competență sa și care nu contravin legislației în vigoare.

Federația Sindicală „Sănătatea” își propune, pentru realizarea drepturilor sindicale și drepturilor muncii, următoarele obiective.

- 1. Participarea reprezentanților sindicatelor de toate nivelurile la avizarea, elaborarea proiectelor de legi și de alte acte normative, care au ca obiectiv reglementarea drepturilor și intereselor profesionale, de muncă, economice și sociale ale membrilor de sindicat, inclusiv adaptarea legislației naționale la directivele europene.*
- 2. Întreprinderea măsurilor ce țin de competență în vederea neadmiterii diminuării drepturilor și garanțiilor juridice ale salariaților, membri de sindicat, prevăzute de normele dreptului internațional al Uniunii Europene, Constituției Republicii Moldova, Codului muncii, Legii sindicatelor, Convenției colective (nivel de ramură), precum și de alte acte normative din domeniul muncii și ale drepturilor sindicale.*
- 3. Colaborarea cu Oficiul Avocatului Poporului și alte autorități publice de competențe respective întru asigurarea drepturilor membrilor de sindicat.*
- 4. Sesizarea Organizației Internaționale a Muncii, Sindicatelor*

Europene din Serviciile Publice (EPSU), Parlamentului Republicii Moldova, Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, Comisiei parlamentare pentru protecție socială, sănătate și familie în cazul lezării drepturilor sindicale și de muncă ale salariaților, prin nerespectarea angajamentelor Guvernului Republicii Moldova, ce decurg din Convențiile la care Republica Moldova este parte, prin ratificare.

- 5. Monitorizarea implementării în legislația și practica națională a dispozițiilor directivelor europene prevăzute de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană în domeniul raporturilor de muncă în vederea asigurării respectării angajamentului Republicii Moldova și, după caz, sesizarea organelor competente ale Uniunii Europene.*

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a stabilit prioritățile educaționale pentru următoarea perioadă de activitate, a aprobat un plan complex de activități pentru anul de referință. Reieșind din prevederile strategiei Federației în domeniul educației și formării sindicale, au fost cuprinse toate contingentele-grupe țintă și temele cele mai actuale necesare liderilor, activiștilor și membrilor de sindicat.

Ne-am propus:

- Intensificarea activităților educaționale în rândul tineretului, privind drepturile tinerilor la locul de muncă;
- Perfecționarea și implicarea activă în procesul educațional, mai ales la nivel local, a formatorilor sindicali, instruiți în cadrul programului realizat de Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova în comun de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și Institutul Muncii;
- Lansarea programului complex de instruire a liderilor sindicali noi-aleși, cu genericul „Parteneriatul social în sfera muncii. Specialitatea „Negociator sindical”;
- Organizarea atelierelor de lucru și meselor rotunde privind elaborarea proiectelor de acte normative interne și Convenției colective (nivel de ramură) pentru următoarea perioadă.

Dar, cu regret, pandemia COVID-19 a stopat organizarea și desfășurarea multor activități educaționale preconizate în sistemul educațional sindical nivel de ramură, la fel ca și în cel de nivel național.

Totuși, și în aceste condiții dificile, de restricții antiepidemice în situația excepțională de sănătate publică, noi am reușit să organizăm sau să participăm la un șir de activități educaționale și de formare:

1. Reprezentanții Federației au participat la toate activitățile educaționale de nivel național și internațional, desfășurate preponderant în format online, inclusiv:
 - Forumul Sindical Internațional privind Tranziția Ecologică și Socială, desfășurat în perioada 14-19 iunie 2021. La acest eveniment au participat mai mult de o sută de confederații și federații sindicale de pe cele cinci continente. Printre cele 14 teme discutate la Forum una a fost consacrată sistemului ocrotirii sănătății. Pierderile umane și sociale provocate de pandemia Covid-19 și de alte maladii încă o dată au demonstrat necesitatea măsurilor urgente de creare a sistemelor de ocrotire a sănătății și farmaceutice capabile să facă față acestor provocări;
 - Conferința pe tema: „Adaptarea muncii la noile realități în regiunea pan-europeană. Provocările cauzate de munca la distanță și reglementările acestea”, desfășurată în perioada 15-16 aprilie 2021 de către Confederația Internațională a Sindicatelor (ITUC-PERC) și fundația Friedrich Ebert (FES);
 - Proiectul Organizației Internaționale a Muncii „Rolul sindicatelor în protecția socială a imigranților lucrători în contextul Covid-19, care a inclus următoarele subiecte: ocuparea și migrația; drepturile la locul de muncă și protecția socială pentru lucrătorii imigranți; securitatea și sănătatea la locul de muncă etc.;
 - Proiectul „Informarea tinerilor sindicaliști privind importanța Agendei 2030 și a Obiectivului de dezvoltare nr. 8 „Munca decentă și creșterea economică”, realizat de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova cu suportul ITUC-PERC și UNION-to-UNION din Suedia;
 - Seminarul cu genericul „Recrutare sindicală”, organizat de EPSU.
2. Președinții organizațiilor sindicale noi-aleși au fost instruiți în domeniul „ABC-lui sindical”.
3. În cadrul atelierelor de lucru (cu prezență fizică) a fost elaborat proiectul modificărilor și completărilor la Convenția colectivă (nivel de ramură) pentru următoarea perioadă și propus pentru negociere partenerilor sociali, Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

4. Stabilizarea situației pandemice de la începutul verii ne-a permis să trecem la realizarea programului nostru de educație sindicală complexă, care cuprinde toate aspectele și domeniile importante necesare unui lider sindical pentru a-și îndeplini cu succes obligațiile statutare. Astfel, la 3-4 iunie și 10-11 iunie 2021, în incinta Institutului Muncii, a fost organizată prima sesiune în cadrul proiectului „Parteneriatul social în sfera muncii”, la care au participat 42 de președinți, încadrați în 2 grupe (nr. 9 și nr. 10). Curriculum, aprobat prin hotărârea Biroului Executiv al Federației, include următoarele module:

- Legislația muncii. Reglementări naționale și internaționale.
- Parteneriatul social în sfera muncii.
- Drepturile sindicale și drepturile lucrătorilor.
- Comunicare și psihologie în negocieri.
- Conflictologie și jurisdicția muncii.
- Negocierile colective. Tehnici de negociere.
- Probleme economico-financiare.
- Sisteme de salarizare.
- Securitate și sănătate în muncă etc.

5. La 16-17 septembrie 2021 am desfășurat a 2-a sesiune din cadrul programului. Pe agenda sesiunii a fost tema securității și sănătății în muncă, instruire de nivelul 1 cu durata de 8 ore, prevăzută în actele normative pentru reprezentanții sindicatelor cu răspunderi specifice în domeniu.

O atenție deosebită a fost acordată aspectului practic, și anume evaluării factorilor de risc profesional și atestării locurilor de muncă. Un lucru extrem de important pentru a obține dreptul lucrătorilor la stabilirea sporurilor de compensare pentru munca în condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare. Dar cel mai important: evaluarea factorilor de risc profesional permite clasificarea lor, luând ca bază probabilitatea și gravitatea consecințelor pentru salariați.

Cu regret, sesiunea 2 pentru următoarea grupă de participanți a fost amânată în legătură cu agravarea situației pandemice în republică. În aceste condiții dificile, pentru a continua procesul educațional,

participanții au fost asigurați cu materiale didactice, care le oferă posibilitatea de autoinstruire și micșorarea timpului destinat aspectelor teoretice ale temelor, cât și reducerea timpului prezenței fizice la sesiuni. În același scop au fost repartizate participanților temele pentru elaborarea lucrărilor de curs, care vor fi prezentate de către fiecare participant la evaluarea programului.

Sperăm că vom recupera toate activitățile educaționale și de formare sindicală radiate de pandemie, revenind la formatul normal cu prezența fizică a participanților, la o instruire interactivă cu activități practice rezultative.

Obiective și activități în domeniul educației și formării sindicale:

1. *Adaptarea procesului educațional sindical la condițiile de criză pandemică, aplicarea noilor forme și metode de instruire, inclusiv lucrul la distanță.*
2. *Continuarea programului de instruire sindicală a președinților organizațiilor sindicale primare cu genericul „Parteneriatul social în sfera muncii. Specialitatea „Negociator sindical”.*
3. *Perfecționarea și implicarea activă a formatorilor sindicali ai Federației în procesul educațional la nivel local, în colectivele de muncă.*
4. *Organizarea seminarelor tematice pentru diferite categorii de audienți privind:*
 - *Securitatea și sănătatea la locul de muncă. Evaluarea factorilor de risc profesional și atestarea locurilor de muncă.*
 - *Protecția social-economică a salariaților. Activitatea financiară a sindicatelor.*
 - *Recrutare și organizare sindicală.*
 - *Elaborarea și editarea materialelor didactico-metodice.*
5. *Participarea activă a reprezentanților Federației la activitățile educaționale desfășurate la nivel național și internațional.*

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA DE INFORMARE ȘI COMUNICARE

Pandemia generată de virusul COVID-19 ne impune să trăim momente fără precedent, care generează repercusiuni atât în viața noastră privată, cât și în cea profesională. Aceste circumstanțe ne-au schimbat modul de trai la 180 de grade și ne provoacă să descoperim noi modalități de interacțiune, comunicare și exercitare a activităților. Atât angajații, cât și liderii de sindicate sunt puși în situația de a face față schimbărilor profunde ale metodelor de lucru și ale tensiunilor emoționale care s-au accentuat din cauza incertitudinii. Partea bună constă în faptul că acum este momentul ca liderii din organizații să-și consolideze conexiunile generale cu angajații. De ce? Pentru că majoritatea angajaților sunt mai vulnerabili la stres sau anxietate și sunt mai predispuși să nu stea prea bine la capitolul motivație. Astfel, apare necesitatea de a identifica o doză de siguranță și încredere la locul de muncă, exact ceea ce pot oferi liderii din organizații angajaților din sistem.

Având în vedere cât de repede și drastic pandemia a schimbat viața personală și profesională a multora dintre noi și cât de repede s-a prăbușit incertitudinea peste noi, oamenii se încred liderilor din organizații mai mult ca oricând. Astfel, ceea ce spui și modul în care transmiți o informație în calitate de lider joacă un rol semnificativ întru menținerea și dezvoltarea performanței coechipierilor tăi.

Informațiile de care au nevoie angajații evoluează odată cu criza. În același mod trebuie să se dezvolte și mesajele din partea liderului. Diferite informații îi pot ajuta pe angajați să se simtă în siguranță; să facă față emoțiilor negative, care pot deveni copleșitoare; să se conecteze la scopurile și obiectivele organizației din care fac parte.

Comunicarea de criză în timpul unei pandemii înseamnă, în primul rând, adaptabilitate și flexibilitate, pentru că valorile și nevoile publicului

căruia te adresezi se schimbă. Într-o astfel de situație, presiunea este foarte mare, iar transparența este esențială atât în raporturile din interiorul organizației, cât și în cele construite cu partenerii și membrii de sindicat.

De menționat că Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova (FSSM), în anul 2021, s-a afirmat ca o organizație democratică cu o poziție fermă, deschisă pentru noi provocări și cu o imagine pozitivă în societate.

FSSM în al doilea an de pandemie a reușit să asigure un înalt nivel de funcționalitate, chiar dacă a trecut, parțial, la noi condiții de activitate. Am pus un accent deosebit pe comunicarea internă, depunând mari eforturi pentru a informa membrii sindicatului operativ și amplu despre ultimele noutăți.

Toate noutățile și materialele informative ce se referă la activitățile întreprinse de Federație au fost plasate pe pagina WEB a FSSM și conturile de pe rețelele de socializare. Continuăm să utilizăm pentru plasare infografice, bannere și spoturi video, elaborate după ultimele tendințe ale pieței. Aceste unelte fac informația mai asimilabilă și au un efect mai benefic asupra percepției oamenilor.

Constatăm tot mai des că instituțiile media din țară preiau comunicatele publicate pe pagina WEB și rețelele de socializare. Multe dintre aceste publicații au servit instituțiilor media drept surse suplimentare de informații în procesul de inserare a anumitelor materiale.

La fel, este în continuă desfășurare procesul de informare a societății despre activitatea mișcării sindicale din sectorul sănătății prin intermediul agenților de știri, ziarelor, posturilor TV și radio, precum: Moldova1, Canal2, Publika TV, Jurnal TV, Sputnik FM, Ziarul de Gardă etc.

În urma examinării datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale membre ale FSSM s-a constatat că cifra de abonare la publicațiile periodice nu înregistrează o schimbare semnificativă. Acest lucru se atestă prin faptul că nevoia de informare la care a răspuns odinioară ziarul tipărit, acum este satisfăcută mai rapid de site-urile de știri, iar necesitatea accesării rapide și facile este acoperită mai lesne de un telefon mobil decât de un ziar tipărit.

La rubrica publicații în presa periodică cifra este într-o ușoară creștere (a. 2020 – 103; a. 2021 – 186). Totodată, este necesar de

accentuat că liderii, activiștii și membrii de sindicat utilizează tot mai frecvent tehnologiile informaționale moderne. Astfel, în cel de-al doilea an pandemic au fost organizate mult mai multe adunări și conferințe datorită desfășurării lor în regim online (la distanță).

Tabel nr. 34. Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii		
	2019	2020	2021
Abonamente la presa periodică	855	610	632
Publicații în presa periodică	106	103	186
Discursuri, rapoarte	837	488	652
Alte forme de informare	845	1234	1268

Constatăm o dinamică pozitivă la capitolul însușirea și utilizarea calculatorului și gadgeturilor, precum și a poștei electronice, aplicațiilor mobile de către liderii și activiștii sindicali de toate nivelurile. Acest fapt ne oferă posibilitatea de informare operativă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele și problemele care necesită a fi soluționate pe viitor.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, informarea și comunicarea cât mai eficientă cu publicul, cât și sporirea accesului membrilor de sindicat la informație, își propune următoarele obiective:

1. Organizarea și desfășurarea activităților de informare și comunicare.
2. Elaborarea comunicatelor și anunțurilor cu distribuirea lor ulterioară.
3. Monitorizarea funcționalității paginii WEB.
4. Asigurarea conținutului informațional pentru site-ul FSSM și paginile oficiale de pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube).
5. Instruirea activiștilor sindicali pentru formarea unor deprinderi de comunicare eficientă, însușirea unor tehnici și procedee de comunicare, precum și utilizarea corectă și eficientă a mijloacelor electronice de comunicare.

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA ORGANIZAȚIEI DE TINERET

Organizația de tineret din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost creată în anul 2002, având drept scop apărarea drepturilor juridice, sociale și economice ale tinerilor care studiază și activează în sectorul medical din Republica Moldova. Organizația de tineret întrunește membri de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Colegiilor de medicină din Chișinău, Cahul, Bălți, Orhei și Ungheni, cât și tineri sindicaliști din instituțiile medico-sanitare publice.

Pentru membrii Organizației de tineret anul 2021 a fost unul plin de provocări și de oportunități, care în urma activităților realizate, a demonstrat că tinerii sindicaliști se implică și inițiază multiple proiecte de valoare și necesare în situații imprevizibile de condiții pandemice. Tinerii sindicaliști și-au sacrificat timpul și sănătatea lor pentru a salva vieți și a se mobiliza în luptă cu pandemia COVID-19.

50 de voluntari au participat la realizarea proiectului de informare a populației Republicii Moldova despre măsurile de protecție împotriva COVID-19 și necesitatea vaccinării.

La fel, tinerii sindicaliști au organizat primul maraton de vaccinare în Republica Moldova, care a durat 54 de ore non-stop, în cadrul căruia s-au vaccinat toți doritorii din țară. La scurt timp au urmat încă 2 maratoane, ca în final, cu ajutorul a 850 de voluntari și sute de ore de organizare să fie imunizate 8500 de persoane în timp record.

A urmat proiectul „Vaccinează toată țara”, în cadrul căruia echipele mobile s-au deplasat în 10 raioane, din Republică și au imunizat aproximativ 2000 de persoane.

Următoarea campanie de informare lansată de către studenți, cu genericul „Pune umărul - vaccinează-te!”, a avut drept scop informarea

studenților din instituțiile de învățământ superior din țară.

În urma tuturor colaborărilor, am reușit să încheiăm relații frumoase cu diferiți parteneri naționali și internaționali, cum ar fi:

- Ministerul Sănătății din Republica Moldova
- Ministerul Educației din Republica Moldova
- Consiliul Rectorilor
- Organizația Mondială a Sănătății
- Organizația Internațională a Migranților

Pe parcursul anului de referință, Organizația de tineret a participat la: educația sindicală; protecția socială și juridică a tinerilor din domeniul sănătății; organizarea odihnei și a manifestărilor cultural-sportive. În acest context, având drept scop informarea și familiarizarea atât a membrilor săi, cât și ai celor recent recrutați, Organizația de tineret din cadrul Federației a organizat seminare informativ-educative pe diverse teme.

În aceeași ordine de idei, remarcăm suportul permanent oferit de Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova întru susținerea și educarea tinerei generații de sindicalști. Datorită sprijinului Federației, membrii Organizației de tineret cred în posibilitățile lor și în faptul că sindicatul poate contribui la apărarea drepturilor și intereselor, nu doar ale celor profesionale, dar și ale celor economice, de muncă și colective.

Scanați QR codul

Obiective pentru următoarea perioadă:

1. *Elaborarea propunerilor privind crearea condițiilor de activitate și de trai pentru tinerii profesioniști din domeniul medical membri de sindicat și familiile acestora.*
2. *Acordarea ajutoarelor materiale pentru odihna și întremarea sănătății tinerilor sindicalști, cu precădere, a specialiștilor cu stare materială precară.*

3. *Organizarea seminarelor de informare cu privire la prevederile actului de negociere a Contractului individual de muncă și a Contractului colectiv de muncă.*
4. *Elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea situației tinerilor sindicalști din domeniul medical pe piața muncii, în contextul crizei pandemice.*
5. *Acordarea suportului juridico-social tinerilor studioși și specialiștilor-debutanți membri de sindicat.*

CAPITOLUL XII

ACTIVITATEA COMISIEI DE CENZORI

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în perioada de referință, a activat în componența aprobată de către Congres: Maia Țiberneac – președinte, Claudia Grișco – vicepreședinte, Nina Pavlov, Raisa Muntean, Ecaterina Ciumac – membrii Comisiei.

În această perioadă de grea pandemie am reușit, totuși, să efectuăm un șir de revizii privind activitatea Executivului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova cât și activitatea a 23 de organizații sindicale din raioanele republicii și instituțiile republicane de profil.

Totodată, Comisia de cenzori, în anul de referință, a verificat integral activitatea comitetelor sindicale și a oferit suport consultativ pentru toate aspectele activității instituțiilor vizitate. Rezultatele verificărilor au fost expuse în actele de revizie și control financiar și în procesele verbale întocmite. Menționăm că în majoritatea absolută a organizațiilor sindicale supuse controlului, prevederile Statutului ce țin de activitatea financiară se respectă. Au fost depistate și unele neconformități privind nerespectarea normelor statutare ce țin de convocarea adunărilor și ședințelor organului electiv, se încalcă prevederile Nomenclatorului dosarelor aprobat de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Cu regret, pe an ce trece parvin tot mai multe cereri pentru ajutor material și, evident, mijloacele financiare, în majoritatea cazurilor, se utilizează pentru acordarea suportului material și, mai puțin, pentru instruirea și informarea membrilor de sindicat. În multe organizații sindicale crește numărul de cereri de abandonare a sindicatului, fapt destul de îngrijorător. Cauzele acestui fenomen sunt mai multe și diverse, dar la părerea noastră, un motiv preponderent ar fi lipsa largă a informației referitoare la activitatea Federației Sindicale „Sănătatea”.

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a examinat toate actele de revizie și control financiar prezentate Biroului Executiv al Federației, concomitent cu rapoartele financiare anuale.

Ca rezultat al examinării, s-a constatat că comisiile de cenzori, cel puțin o dată în an, efectuează controlul utilizării transparente, corecte și eficiente a mijloacelor financiare și bunurilor materiale. În majoritatea absolută, organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova respectă prevederile art. 77 și 78 ale Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind colectarea și transferarea cotizațiilor sindicale pe conturile respective.

Organizațiile sindicale au încheiat acorduri de muncă cu contabilii unităților medicale privind încasarea cotizațiilor sindicale lunare și transferarea lor pe conturile bancare respective. Contabilii unităților medicale, conform Codului muncii, Legii sindicatelor și Convenției colective nivel de ramură, sunt stimulați material.

Este apreciată pozitiv adoptarea Regulamentului cu privire la administrarea bugetului organizațiilor sindicale teritoriale (municipale, raionale) și al asociațiilor de resort. Conform aprecierilor contabililor (trezorierilor) organizațiilor sindicale, Regulamentul contribuie real la îmbunătățirea activității financiare, în special ce ține de administrarea corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale.

Privind administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat s-a constatat că prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova, nr. 290 din 19.04.2010, pentru aprobarea Regulamentului „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial” se realizează corect în majoritatea cazurilor.

Totodată, se mai înregistrează cazuri de încălcare a Regulamentului ce ține de repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial, completarea incorectă a biletelor. În anul 2021, au fost înregistrate 5 cazuri de returnare a biletelor de tratament: patru bilete au fost oferite angajaților care activează prin cumul și un caz de oferire a biletului de tratament la doi ani consecutiv.

Practic, toți liderii organizațiilor sindicale supuse controlului au apreciat pozitiv hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale

„Sănătatea” din Moldova de procurabilă de tratament balneosanatorial cu achitarea a 50 la sută din cost de către membrul de sindicat și a 50 la sută din mijloace financiare ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Astfel, în anul de referință 320 de persoane (790 mii lei) au beneficiat de tratament balneosanatorial la sanatoriile „Nufărul Alb” (Cahul), „Struguraș” (Dubăsari), „Codru” (Călărași), „Bucuria-sind” (Vadul lui Vodă), Constructorul (Chișinău) și „Moldova” (Truscaveț, Ucraina) .

Pentru perioada următoare, obiectivele comisiilor de cenșori de toate nivelurile rămân aceleași:

1. *Efectuarea controalelor, cel puțin o dată în an, accentul fiind pus pe respectarea prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce țin de utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale organizației sindicale, neadmiterea încălcării prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.290 din 19.04.2010;*
2. *Informarea organelor sindicale și membrilor de sindicat referitor la lacunele depistate și a opțiunilor de redresare a acestora.*

CUPRINS:

Cuvânt înainte	3
Capitolul I. Resursele umane din domeniul sănătății	5
1.1. Informații generale	5
1.2. Planificarea resurselor umane	5
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	7
1.4. Formare profesională	11
1.5. Fluctuația lucrătorilor medicali	13
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	13
1.7. Fenomenul de „îmbătrânire” a cadrelor medicale	15
1.8. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul resurselor umane	16
Capitolul II. Finanțarea domeniului sănătății	18
2.1. Informații generale	18
2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății	20
2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	21
2.4. Transferurile din Bugetul de Stat în Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	23
2.5. Asigurarea medicală a populației	25
2.6. Direcțiile prioritare de utilizare a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	27

2.7. Finanțarea instituțiilor medicale de către administrația publică locală	29
2.8. Participarea reprezentanților sindicatului la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității și la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat cu Compania Națională de Asigurări în Medicină	32
2.9. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății	33
Capitolul III. Remunerarea muncii, motivarea și protecția angajaților din domeniul sănătății	35
3.1. Salariul mediu lunar al angajaților din instituțiile medicale din subordinea Ministerului Sănătății în anul 2021	35
3.2. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță	43
3.3. Stimularea angajaților prin plata premiilor și a ajutorului material	47
3.4. Planificarea cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)	49
3.5. Revendicări ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind protecția salariaților în contextul pandemiei COVID-19	50
3.6 Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul remunerării muncii și protecției social-economice a salariaților	51

Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	53
4.1. Informații generale	53
4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii	54
4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative	57
4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale	60
4.5. Obiectivele pentru realizare în următoarea perioadă	61
Capitolul V. Securitatea și sănătatea în muncă	62
Capitolul VI. Asistența juridică	69
Capitolul VII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	79
Capitolul VIII. Drepturile și garanțiile sindicatului – reprezentant al salariaților	89
Capitolul IX. Activitatea educațională și de formare sindicală ..	92
Capitolul X. Activitatea de informare și comunicare	96
Capitolul XI. Activitatea Organizației de tineret	99
Capitolul XII. Activitatea Comisiei de cenzori	102

Tipografia „**EUROPRES**” SRL

Tel: 022 755 902

e-mail: europress@mail.ru

www.europress.md